

בנק אגוד לישראל

בערבון מוגבל

תמצית דוחות כספיים

31 במרס

2008

3	דוח הדירקטוריון
40	סקירת ההנהלה
44	הצהרות המנהל הכללי הראשי והחשבונאית הראשית
47	תמצית דוחות כספיים
60	נספחים

דוח הדירקטוריון לדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 במרס 2008

בישיבת הדירקטוריון של הבנק, אשר התקיימה ביום 28 במאי 2008, הוחלט לאשר את הדוחות הכספיים הבלתי מבוקרים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 31 במרס 2008. הדוחות ערוכים על פי הנחיות המפקח על הבנקים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו, במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "מתעתד", "צפי", "אמור", "חזוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "מתכננים", וביטויים דומים להם כגון: "יכול", "יהיה".

השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים בין היתר השפעה של שינויים חקיקתיים ורגולטוריים כגון הפיכתו של הבנק ליועץ, משווק ומפיץ בתחום קרנות נאמנות קופות גמל וקרנות פנסיה, חוק נתוני אשראי והקלת חסמי מעבר של לקוחות בין בנקים.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2008. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור.

התפתחויות כלכליות

כללי

ברבעון הראשון של שנת 2008 המשיך המשק הישראלי לצמוח. זאת, על רקע האטה בקצב הצמיחה בארצות הברית ובעולם בעקבות התרחבות המשבר הפיננסי המתמשך והשלכותיו על מחירי הנפט, הזהב ועל הענפים האחרים. המדד המשולב לבחינת מצב המשק עלה ברבעון הראשון בשיעור של 1.1% לאחר עליה בשיעור של 2.1% ברבעון הרביעי של שנת 2007 ובהשוואה לעליה בשיעור של 1.9% ברבעון המקביל אשתקד. גם האינדקטורים הכלכליים האחרים - היצוא מישראל, רמת הביקושים המקומיים והירידה באבטלה מצביעים על המשך הצמיחה של המשק.

התפתחות ענפי משק

במהלך הרבעון הראשון של השנה הואט קצב הגידול בפעילות העסקית של מרבית ענפי המשק למעט ענף המלונאות שפעילותו גדלה בקצב ניכר וענף המסחר שהיקף מכירותיו גדל.

בייצור התעשייתי – חלה עליה בחודשים הראשונים של השנה בשיעור של 3% (במונחים שנתיים) בהמשך לעליה בשיעור של 6% ברבעון הקודם.

בענפי המסחר והשירותים – הפדיון גדל בשיעור של 3.3% (במונחים שנתיים) בחודשים הראשונים של השנה בהמשך לגידול של 2.2% ברבעון הקודם.

ענף התיירות – ברבעון הראשון חלה עליה במספר כניסות מבקרים לארץ בשיעור של 44% בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד. מספר כניסות המבקרים לארץ שנרשם בחודש מרס הינו הגבוה ביותר מאז אפריל שנת 2000, שהייתה שנת שיא.

צריכה פרטית ותעסוקה

במהלך הרבעון הראשון של השנה נמשכה הירידה בשיעור הבלתי מועסקים מכוח העבודה האזרחי אשר הגיע ל- 6.5% בסוף חודש פברואר (לעומת 6.6% בסוף 2007) – השיעור הנמוך ביותר מאז תחילת שנת 1996. עובדה זו באה לידי ביטוי בעליה בצד הביקושים המקומיים אם כי בשיעור מתון יחסית לתקופה מקבילה אשתקד: במדד רכישות משקי הבית בכרטיסי אשראי נרשמה ברבעון הראשון של השנה עליה בשיעור של 4.8% לעומת עליה בשיעור של 12.5% בתקופה מקבילה אשתקד ובמדד המכירות של רשתות השיווק נרשמה עליה בשיעור של 3.7% לעומת עליה בשיעור של 10.5% בתקופה מקבילה אשתקד. מאידך, נרשמה ברבעון הראשון ירידה בשיעור של 6% במספר יציאות ישראלים לחו"ל, לעומת תקופה מקבילה אשתקד.

סחר חוץ, תנועות הון ושערי חליפין

ברבעון הראשון של השנה נרשם גרעון מסחרי של כ- 3 מיליארד דולר, עליה בשיעור של 129% בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד. העליה נובעת מקצב גידול בשיעור של 32% ביבוא לעומת קצב גידול בשיעור של 20% ביצוא, למול תקופה מקבילה אשתקד. השינויים בסחר חוץ הושפעו, בין היתר, מהתחזקות השקל אל מול המטבעות העיקריים ומעליית מחירי הסחורות. יבוא הסחורות הסתכם ב- 16.3 מיליארד דולר. עיקר הגידול הוא ביבוא חומרי אנרגיה (בין היתר בשל עליית המחירים) ובחומרי גלם (בכל סוגי הסחורות). כן חלה עליה ביבוא נכסי השקעה ובמוצרי הצריכה. יצוא הסחורות הסתכם ב- 13.3 מיליארד דולר. עיקר הגידול הוא ביצוא התעשייתי. בהמשך למגמה בשנה החולפת גם ברבעון הראשון הגידול התמקד בענף הכימיקלים וזיקוק לנפט, ענף מכונות וציוד וענף מוצרי המתכת. יחד עם זאת, חלה האטה בענף כלי הטייס ורכיבים אלקטרוניים.

ברבעון הראשון של השנה התחזק השקל מול הדולר בשיעור של 8% כאשר באמצע חודש מרס הגיע שער החליפין של הדולר לשפל של 3.37 שקל לדולר. על רקע התנהגות שער החליפין שקל דולר החליט בנק ישראל להתערב בשוק מטבע החוץ לראשונה מאז 1997. התערבות זו באה לידי ביטוי ברכישת 600 מיליון דולר ובהצהרה על מדיניות של הגדלת רזרבות המט"ח בסכום של כ- 10 מיליארד דולר שתבצע במהלך השנתיים הבאות. מול הלירה שטרלינג והאירו התחזק השקל בשיעור של 8.4% ו- 0.7% בהתאמה ואילו מול היין חל פיחות בשיעור של 4%.

מדיניות פискаלית

ברבעון הראשון של השנה הסתכמה פעילות הממשלה בעודף של 7.3 מיליארד ש"ח, בדומה לתקופה מקבילה אשתקד ובהשוואה לגירעון שנתי מתוכנן של 7.7 מיליארד ש"ח. הכנסות המדינה הסתכמו ב- 62.2 מיליארד ש"ח, שיעור של כ- 9% מעל תוכנית העבודה. מתוכם 49.7 מיליארד ש"ח הם הכנסות ממסים, קיטון ריאלי בשיעור של 4.1%. הוצאות המדינה הסתכמו ב- 54.9 מיליארד ש"ח, תת ביצוע בשיעור של 7%.

מחירים ומדיניות מוניטארית

מדד המחירים לצרכן עלה ברבעון הראשון בשיעור של 0.1%. בנק ישראל העלה את הריבית בחודש ינואר ב-0.25 נקודת האחוז במטרה לשמור על קצב גידול המחירים בטווח היעד הממשלתי (3%-1%). עם זאת, על רקע הציפיות וההערכות למיתון קצב הצמיחה ובעקבות השלכות אפשריות של המשבר הפיננסי בעולם, השתנתה המגמה ובנק ישראל הפחית בחודש מרס את הריבית בשיעור של 0.5 נקודת האחוז לרמה של 3.75%. במקביל, הופחתה ריבית ה-Federal Reserve Bank במהלך הרבעון והגיעה לרמה של 2.25%. ההפחתה הסתכמה ב-2 נקודות האחוז. מטרת ההפחתה הייתה יצירת אוירה של יציבות בשווקים הפיננסיים בארה"ב ועידוד הפעילות הכלכלית, זאת בנוסף לסדרה של פעולות להגדלת הנזילות החל מחודש דצמבר אשתקד. בחודש אפריל חלה הורדת ריבית נוספת בארה"ב לרמה של 2%, וב ישראל חלה הורדה ל-3.25% כך שפער הריביות מול ריבית בנק ישראל הינו שלילי ועומד על 1.25 נקודות האחוז.

שוק ההון

שנת 2008 נפתחה בירידות שערים חדות בשווקי המניות הבינלאומיים כולל בבורסת ת"א וזאת בעקבות התרחבות המשבר הפיננסי בארה"ב ואי הוודאות עקב החששות ממיתון עולמי. קצב הירידה בבורסה בישראל היה מתון יותר, בין השאר עקב הגורמים הבאים: פרסום דוחות כספיים חיוביים לשנת 2007 ע"י מרבית החברות, מהלך הפחתות ריבית בנק ישראל והעלאת דרוג האשראי של ישראל ע"י חברת דירוג האשראי מודיס לרמה של A1. במהלך הרבעון הראשון של השנה בבורסת ת"א, ירדו מדדי "המניות וההמירים", "ת"א 100", "ת"א 25" וה"תל טק" בשיעור של 17%, 20%, 18% ו-28% בהתאמה. בחתך הענפים הקיפו הירידות את כל הענפים ובמיוחד את חברות השקעה ואחזקה, חברות הנדל"ן, חברות הביטוח והבנקים בשיעור של 26%, 25%, 25% ו-19% בהתאמה מתחילת השנה. מחזור המסחר היומי הממוצע עלה בשיעור של 7% יחסית למחזור המסחר היומי הממוצע של שנת 2007 ורשם היקף של כ-2.2 מיליארד ש"ח. שווי השוק של המניות וההמירים התכווץ בסוף חודש מרס ל-775.6 מיליארד ש"ח, לעומת 904.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2007 (ירידה של 14.3%).

מדד איגרות החוב עלה ברבעון הראשון בשיעור של 1.5%. איגרות החוב הצמודות מדד ואיגרות החוב הלא צמודות עלו בשיעור של 2.1% ו-2.2% בהתאמה. מאידך, איגרות החוב הצמודות מט"ח ירדו בשיעור של 5.6%. מחזורי המסחר היומיים הממוצעים של אגרות החוב רשמו עליה מרשימה, בשיעור של 26%, יחסית למחזורי השיא של שנת 2007.

מתחילת השנה חלה ירידה של 0.7 מיליארד ש"ח בגיוס נטו בקרנות נאמנות. סך הפדיונות נטו מקרנות מהאפיקים השונים הסתכמו בסך של 12.9 מיליארד ש"ח (6.8 מיליארד ש"ח באג"ח, 2.2 מיליארד ש"ח במניות, 2.1 מיליארד ש"ח בחו"ל ו-1.8 מיליארד ש"ח בשקליות). מנגד, נרשם היקף רכישות של כ-12.2 מיליארד ש"ח בקרנות הכספיות, אשר הושקו השנה.

רווח ורווחיות (מאוחד)

הרווח הנקי הסתכם ברבעון הראשון ב- 24 מיליון ש"ח (ברבעון זה לא נרשם רווח מפעולות בלתי רגילות). ברבעון המקביל אשתקד הסתכם הרווח הנקי מפעולות רגילות ב- 24 מיליון ש"ח ובתוספת סעיף רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים הסתכם הרווח הנקי ב- 29 מיליון ש"ח.

הגורמים הבאים השפיעו על הרווח הנקי מפעולות רגילות לעומת הרבעון המקביל אשתקד:

- עליה בשיעור של כ- 1% ברווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים. עליה זו מורכבת מירידה בשיעור של כ- 50% בהפרשה לחובות מסופקים אשר קוזזה בחלקה מירידה בשיעור של כ- 6% ברווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים.
  - ירידה בשיעור של כ- 2% בהוצאות התפעוליות והאחרות.
  - ירידה בשיעור ההפרשה למיסים מ- 57% ל- 40%.
- מנגד, חלה ירידה בשיעור של כ- 19% בהכנסות התפעוליות והאחרות אשר קיזזה את העלויות הנ"ל ואשר נבעת בעיקרה מירידה בהכנסה מדיבידנד מחברת בזק.

תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי (לפי בסיס הון ממוצע) הסתכמה ב- 6.1% לעומת 6.3% ברבעון המקביל אשתקד ו- 7.9% בכל שנת 2007.

תשואת הרווח הנקי להון העצמי (לפי בסיס הון ממוצע) הסתכמה ב- 6.1% לעומת 7.7% ברבעון המקביל אשתקד ו- 8.1% בכל שנת 2007.

הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים הסתכם ברבעון הראשון של השנה ב- 40 מיליון ש"ח לעומת 51 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 21.6%.

תשואת הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים על ההון העצמי הייתה 10.3% לעומת 13.9% ברבעון המקביל אשתקד, ו- 14% בכל שנת 2007.

התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למיסים

הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם ברבעון הראשון של השנה ב- 141 מיליון ש"ח לעומת 150 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 6%. הגורמים העיקריים שהשפיעו על הרווח מפעילות מימון היו:

- א. גידול בסך של 17 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש והתאמת ערך של אגרות חוב.
- ב. הצגת פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים על פי שוויים ההוגן (כנדרש לפי כללי חשבונאות) גרמה להוצאות מימון בסך של 15.2 מיליון ש"ח, לעומת הוצאות מימון בסך של 6.6 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.
- ג. נרשמו הפסדים בסך של כ- 11 מיליון ש"ח כתוצאה מהשפעת ירידת שער הדולר וירידת הריבית הדולרית על נכסי הבנק והתחייבויותיו.

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה ברבעון הראשון של השנה ב- 10 מיליון ש"ח לעומת 20 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 50%. הירידה נבעה בעיקרה מקיטון בהפרשות הספציפיות. שיעור ההפרשה לחובות מסופקים מכלל האשראי לציבור עמד ברבעון הראשון של השנה על 0.22% (בחישוב שנתי), לעומת 0.44% ברבעון המקביל אשתקד ו- 0.46% בכל שנת 2007. בנוסף, נמשכת מגמת הירידה במצבת החובות הבעייתיים בשיעור של 39.7% לעומת הרבעון המקביל אשתקד, ובשיעור של 12.6% לעומת סוף שנת 2007. שיעור יתרת החובות הבעייתיים מתוך ההון העצמי עמד ברבעון הראשון על 35.4%, לעומת 62.4% ברבעון המקביל אשתקד ו- 41% בכל שנת 2007.

להלן נתוני האשראים הבעייתיים לפי הסיווגים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים (במיליוני ש"ח):¹

ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 31 במרס		
2007	2007	2008	
194	189	176	אינו נושא הכנסה
43	32	44	אורגן מחדש ²
2	-	3	מיועדים לארגון מחדש
26	34	26	בפיגור זמני
315	596	264	בהשגחה מיוחדת ³
580	851	513	סה"כ אשראי מאזני ללווים בעייתיים ¹
			סיכון אשראי חוץ מאזני בגין
70	91	56	לווים בעייתיים ^{4,1}
1	-	*-	אג"ח של לווים בעייתיים
651	942	569	
			נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים
-	1	-	של לווים בעייתיים
651	943	569	סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים ¹

* סכום נמוך מ- 500 אלפי ש"ח

¹ לא כולל חובות בעייתיים המכוסים עלי ידי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313).

² אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת וכן אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות. (לא כולל אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות ללא ויתור על הכנסות: 31 במרס 2008 – 54 מיליון ש"ח, 31 במרס 2007 – 80 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2007 – 51 מיליון ש"ח).

³ מזה חובות בגינם קיימת הפרשה ספציפית שנוכחה מהחבות (למעט אשראי לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור) – בסך 151 מיליון ש"ח לעומת 331 מיליון ש"ח ב- 31 במרס 2007 ולעומת 153 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, ואשראי לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק פיגור בסך 25 מיליון ש"ח לעומת 27 מיליון ש"ח ב- 31 במרס 2007 ו-25 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007.

⁴ כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי.

הרווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים הסתכם ברבעון הראשון של השנה ב- 131 מיליון ש"ח לעומת 130 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עליה בשיעור של 0.8%.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון הראשון של השנה ב- 65 מיליון ש"ח לעומת 80 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 18.7%. ירידה זו נובעת בעיקרה מירידה בסעיף רווח מהשקעות במניות, נטו הכולל ברבעון המקביל אשתקד הכנסה מדיבידנד מחברת בזק בסך של כ- 15 מיליון ש"ח. העמלות התפעוליות הסתכמו ב- 60 מיליון ש"ח לעומת 59 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 1.7%.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון הראשון של השנה ב- 156 מיליון ש"ח לעומת 159 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 1.9%.

הוצאות השכר הסתכמו ברבעון הראשון של השנה ב- 94 מיליון ש"ח לעומת 95 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 1%. ברבעון הראשון של שנת 2008 נרשמו הוצאות עקב תשואה שלילית של קופה מרכזית לפיצויים. מנגד, ברבעון המקביל אשתקד נרשמה הוצאה בגין השפעה של אימוץ לחות תמותה חדשים.

ההוצאות האחרות הסתכמו ב- 38 מיליון ש"ח, לעומת 42 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 9.5%. עיקר הירידה נבע מקיטון בהוצאות מחשוב עקב יישום הארכת ההסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי החל מהרבעון הרביעי בשנת 2007.

שיעור הכיסוי של ההוצאות התפעוליות והאחרות על ידי ההכנסות התפעוליות והאחרות עמד ברבעון הראשון של השנה על 41.7% לעומת 50.3% ברבעון המקביל אשתקד ו- 47.2% בכל שנת 2007.

ההפרשה למיסים ברבעון הראשון של השנה הייתה בשיעור של 40% לעומת 56.9% ברבעון המקביל אשתקד ו- 42.9% בכל שנת 2007. שיעור המס הסטטוטורי בשנת 2008 הוא 36.8% לעומת 38.53% בשנת 2007. ההפרשה למיסים ברבעון המקביל אשתקד כוללת את השפעת יישום חוק התיאומים בשל האינפלציה אשר גרמה להוצאות בסך של 2.5 מיליון ש"ח (עקב ירידת האינפלציה). החל משנת 2008 חוק התיאומים לא מיושם עקב ביטולו – לפרטים ראה בפרק "עדכוני חקיקה".

ברבעון הראשון בשנת 2008 לא נרשם רווח מפעולות בלתי רגילות. הרווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים ברבעון המקביל אשתקד הסתכם בסך 5 מיליון ש"ח, אשר מורכב כדלקמן: רווח בסך של 3 מיליון ש"ח אשר נבע מהסדר אליו הגיע הבנק לפיו קיבל סכום חד פעמי בגין חלקו בדמי הניהול המתייחסים לקופות גמל אשר נמכרו על ידי קבוצת בנק לאומי, 1 מיליון ש"ח נוספים נבעו ממכירת החזקה בחברה כלולה, ו-1 מיליון ש"ח ממכירת נכס.

התפתחות הנכסים וההתחייבויות

מאזן הבנק הסתכם ביום 31 במרס 2008 ב- 30,968 מיליון ש"ח לעומת 31,622 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, ירידה בשיעור של 2.1%, ולעומת 29,727 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2007, עליה בשיעור של 4.2%.

האשראי לציבור הסתכם ביום 31 במרס 2008 ב- 17,840 מיליון ש"ח לעומת 17,503 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 1.9% ולעומת 18,089 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2007, ירידה בשיעור של 1.4%.

פקדונות הציבור הסתכמו ביום 31 במרס 2008 ב- 25,777 מיליון ש"ח לעומת 26,713 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, ירידה בשיעור של 3.5% ולעומת 25,618 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2007, עליה בשיעור של 0.6%.

ניירות ערך הסתכמו ביום 31 במרס 2008 ב- 6,253 מיליון ש"ח, לעומת 8,051 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, ולעומת 7,061 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2007. התנודתיות בסעיף זה הינה כתוצאה מתנודתיות בפעילות הנוסטרו.

הון העצמי של הבנק הסתכם ביום 31 במרס 2008 ב- 1,609 מיליון ש"ח לעומת 1,586 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007 ו- 1,510 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2007. הגידול, הן מסוף הרבעון המקביל אשתקד והן מסוף שנת 2007, נובע בעיקרו מרווחיות הבנק.

יחס הון לרכיבי סיכון

היה ביום 31 במרס 2008 11.7% לעומת 12% בסוף שנת 2007 ו- 11.8% ביום 31 במרס 2007. יחס ההון, ללא כתבי התחייבות נדחים, לרכיבי סיכון היה ביום 31 במרס 2008 8.1% לעומת 8.2% בסוף שנת 2007 ו- 8.3% ביום 31 במרס 2007. מגבלת בנק ישראל קובעת יחס הון מינימלי של 9%. בנק ישראל קבע לבנק יחס מינימלי של הון, ללא כתבי התחייבות נדחים, לרכיבי סיכון של 7%.

תוכנית העבודה לשנת 2008, שאושרה על ידי הדירקטוריון הבנק, מניחה ככלל שמירה על יחס הון מזערי כולל של 11.5%.

תביעות תלויות

להלן מידע בדבר שתי תביעות נגד חברה מאוחדת של הבנק (שאחת מהן נמחקה) ודרישת תשלום אחת נגד הבנק, אשר הינן בסכומים מהותיים העולים על 1% מהון הבנק:

א. התחייבויות תלויות בקשר עם החברה המאוחדת בנק כרמל – אגוד למשכנתאות בע"מ (להלן "החברה"):

1. ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בתל אביב כתב תביעה נגד החברה ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ- 500 מיליון ש"ח. כמו כן הוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. התביעה עוסקת בנושא עמלות בגין ביטוח חיים ורכוש. פרטים נוספים ראה בבאור 2(ב)(1) לדוחות הכספיים ובדוח הסקירה של רואי החשבון המבקרים.

2. ביום 6 ביולי 2003 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל – אביב יפו תובענה ובקשה להכרה בתובענה כתובענה ייצוגית על ידי שלושה תובעים כנגד החברה וכנגד שלושה בנקים אחרים למשכנתאות ומנהל המכס ומס בולים, משרד האוצר, בסכום כולל של 300 מיליון ש"ח, בנושא גביית סכומי ביול בגין הלוואות. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2008 הבקשה לאישור התביעה כייצוגית נמחקה והתובענה נדחתה.

ב. בחודש דצמבר 2007 הוגשה לבנק דרישת תשלום בסך כולל של 10 מיליון דולר ארה"ב, בקשר עם פעילות בתחום שוק ההון של מיופה כח בחשבון. נוכח העדר הפירוט בדרישה והשלב המקדמי בו מצויה בדיקתה, לא ניתן עדיין, לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, להעריך את סיכויי התממשות החשיפה לסיכון בגין דרישה זו.

פעילות חברות מוחזקות עיקריות

החברות המוחזקות העיקריות של הבנק הינן:

אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ - החברה משמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק. הרווח הנקי של החברה הסתכם ברבעון הראשון של השנה ב- 2.5 מיליון ש"ח, לעומת 3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח כלל את רווחי חברת הבת שלה **אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ** שהסתכמו ברבעון הראשון של השנה ב- 0.1 מיליון ש"ח לעומת 0.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ - החברה עוסקת במתן שרותי נאמנות לקרנות נאמנות, למחזיקי ניירות ערך הנסחרים בבורסה, להנפקות פרטיות ובמתן שרותי נאמנות שונים. הרווח הנקי של החברה הסתכם ברבעון הראשון של השנה ב- 0.6 מיליון ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ - החברה עוסקת בייעוץ ובניהול תיקי השקעות. הרווח הנקי של החברה הסתכם ברבעון הראשון של השנה ב- 0.8 מיליון ש"ח לעומת 0.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

אגוד ליסינג בע"מ - יתרת המימון שהעמידה החברה הסתכמה ביום 31 במרס 2008 ב- 337 מיליון ש"ח לעומת 332 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007. הרווח הנקי של החברה הסתכם ברבעון הראשון של השנה ב- 2.4 מיליון ש"ח לעומת 2.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

אגוד הנפקות בע"מ – החברה הוקמה על מנת לעסוק בהנפקה של כתבי התחייבות נדחים ובהשקעה של סכומי ההנפקה בבנק. ביום 7 בינואר 2007 פרסמה החברה תשקיף מדף להנפקת סדרות של תעודות פיקדון וכתבי התחייבות נדחים.

בחודש מאי 2008 התקבלה החלטה בדירקטוריון החברה, לפעול לתיקון תשקיף המדף באופן שיאפשר להנפיק מכוח מכשירים נוספים בנוסף לאלה אשר נכללו בו.

הון אנושי

במרס 2008 נחתמו הסכמים בנושא מענקים לשנים 2007 ו- 2008 עם ועד הפקידים ועם ועד המנהלים ומורשי החתימה, המושתתים על רווחיות הבנק. ההפרשות בדוחות הכספיים לשנת 2007 תאמו את ההסכמים הנ"ל.

תיאור מצב המיסוי

במסגרת ביקורת שעורכת רשות המיסים (מחלקת ביקורת מע"מ) בחברה בת של הבנק - אגוד מערכות בע"מ (חברה פרטית העוסקת במתן שירותים בתחום המחשוב לבנק), מתנהלת חקירה בהקשר לפעילותה של החברה כעוסק לצרכי מע"מ. בשלב זה לא הוצאו לחברה דרישות כלשהן.

בשלב מקדמי בו מצוי ההליך, לא ניתן, להערכת ההנהלה, בהתבסס על יועציה המשפטיים של החברה, להעריך את השלכותיו, אם בכלל.

תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות

האבחנה בין המגזרים משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות על המדיניות העסקית ולניתוח התוצאות העסקיות של הבנק. אפיון המגזרים מתבסס בעיקר על פי סוגי הלקוחות ותחומי פעילות הכלולים בכל מגזר ומגזר. נתוני תוצאות המגזרים נערכו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר "מגזרי פעילות עיקריים". תיאור מפורט של מגזרי הפעילות ואופן מדידתם ניתן בדוחות השנתיים ליום 31 בדצמבר 2007.

פרטים נוספים בדבר מגזרי פעילות ראה בנספח ה' לדוחות הכספיים.

פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:

מגזר לקוחות פרטיים – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ בהשקעות. כמו כן מספק המגזר שירות ללקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 400,000 ש"ח. המגזר כולל את מגזר מימון לדיור.

מגזר לקוחות עסקיים – המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים אשר קבלת אשראי מהווה את תחום פעילותם העיקרי, מחברות גדולות במשק ועד לקוחות עסקיים בעלי אובליגו מעל 400,000 ש"ח.

מגזר יהלומים – המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי – כולל את פעילות הבנק על חשבון עצמו בתחום ניירות הערך, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול סיכוני השוק והנזילות, פעילות חדרי עסקות של הבנק ופעילות החברה המאוחדת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י), המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק.

אחרים והתאמות - המגזר כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכם באופן ספציפי למגזרים.

להלן תמצית התפתחות הרווח הנקי לפי מגזרי פעילות:

רווח נקי (הפסד)		רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות		מגזר
לשלושה חודשים שנתיים		לשלושה חודשים שנתיים		
ביום 31 מרס		ביום 31 במרס		
2007*	2008	2007*	2008	
3	3	1	3	לקוחות פרטיים
22	17	21	17	עסקי
(3)	3	(3)	3	יהלומים
6	1	5	1	ניהול פיננסי
1	-	-	-	אחרים והתאמות
29	24	24	24	סך הכל

* סווג מחדש

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר לקוחות פרטיים

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)

לקוחות פרטיים במיליוני ש"ח	עו"ש עסקי (2)	מימון לדיור	שוק ההון (1)	סך הכל
38	4	9	-	51
-	-	-	-	-
21	2	4	3	30
-	-	-	-	-
59	6	13	3	81
2	-	-	-	2
1	-	1	1	3

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2007 (לא מבוקר)

לקוחות פרטיים במיליוני ש"ח	עו"ש עסקי (2)	מימון לדיור	שוק ההון (1)	סך הכל
37	4	* 8	1	50
-	-	-	-	-
* 21	2	5	2	30
-	-	-	-	-
58	6	13	3	80
3	-	(1)	-	2
(1)	-	1	1	1
(1)	* -	1	* 3	3

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות

רווח נקי (הפסד)

* סווג מחדש.

(1) פעילות בניירות ערך.

(2) לקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 400 אלפי ש"ח.

מגזר לקוחות פרטיים

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי מפעולות רגילות ברבעון הראשון של השנה הסתכם ב- 3 מיליון ש"ח לעומת 1 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הכנסות המגזר הסתכמו ברבעון הראשון של השנה ב- 81 מיליון ש"ח לעומת 80 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה ב- 2 מיליון ש"ח בדומה לרבעון המקביל אשתקד. ברבעון המקביל אשתקד נכלל רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס בסך של 2 מיליון ש"ח, בגין חלקו של הבנק במכירת פעילות קופות הגמל של לאומי.

מימון לדיור - שינויים בהיקף הפעילות

יתרת האשראי למשכנתאות בסוף מרס 2008 גדלה בשיעור של 4% לעומת דצמבר 2007. הגידול בסך ההלוואות שהועמדו במהלך הרבעון הראשון לעומת הרבעון המקביל אשתקד הינו בשיעור של 22%.

מידע על הלוואות חדשות שבוצעו לרכישת דירת מגורים בביטחון משכנתא והיקפי מיחזור הלוואות:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס		
	2007	2007	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
910	206	251	כספי הבנק
25	6	5	כספי האוצר
*-	*-	-	הלוואות עומדות
935	212	256	סה"כ הלוואות חדשות
81	14	20	הלוואות שמוחזרו
1,016	226	276	סה"כ הלוואות שבוצעו

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

שירותים ומוצרים חדשים במגזר

הבנק מזהה את חסמי המעבר המקשים על לקוחות קמעונאים לעבור מבנק לבנק. בהתאם לכך הבנק ממתג ומבדל את פעילותו באמצעות קמפיין "הבנק השני הראשון שלך". תפיסה זו מיושמת באופן עקבי תוך הפניית משאבי שיווק ופרסום לגיוס לקוחות.

בהתאם לאמור לעיל במהלך רבעון ראשון 2008 יצא הבנק בקמפיינים הבאים במדיה, במקביל להמשך מבצעי גיוס לקוחות פנימיים בבנק:

- הטבות בעמלות - "גם בהטבות הבנק השני שלך יוצא ראשון".
  - משכנתא בריבית חסרת תקדים בשיעור של 3.3% צמודת מדד - במטרה להתמודד עם התחרות העזה השוררת בתחום המשכנתאות. במהלך חודש אפריל עודכנה הריבית במבצע לשיעור של 2.9%.
  - מבצע שכיר בכיר - לגיוס לקוחות שכירים בעלי משכורת חודשית של 10,000 ש"ח ומעלה.
  - הבנק משווק באופן שוטף פיקדונות ומוצרים מגוונים במחירים אטרקטיביים.
- במסגרת תוכנית העבודה מתבצעת העמקת פעילות עם לקוחות קיימים תוך בחינת פרמיית הסיכון והגדלת הכנסות.

"אגוד Premium" - בהמשך לאסטרטגיה להרחבת פעילות בתחום הלקוחות הפרטיים נחנך ביולי 2006 מרכז בנקאות פרטית "אגוד Premium". הבנק מתעתד לפתוח מרכז נוסף בחיפה ברבעון השלישי של שנת 2008. בסוף הרבעון הראשון של השנה יושמה מערכת CRM במרכז זה שמטרתה למכן תהליכים תפעוליים מחד תוך מיכון מכלול תהליכי המגע עם הלקוחות מאידך, (כגון כמות האינטרקציות ופרקי הזמן ליצירת קשר עם הלקוחות). הצפי הוא כי המערכת תיעל ותשפר את עבודות המרכז באופן משמעותי. בשלושת החודשים הראשונים של השנה גדלה מצבת הלקוחות במרכז וכן גדל היקף הפקדונות וניירות הערך.

פנסיה - בנק אגוד היה הבנק הראשון במערכת הבנקאית בעל רישיון יעוץ פנסיוני לעצמאים ובין הראשונים להציע יעוץ פנסיוני ללקוחות השכירים. במהלך חודש ינואר 2008 נערכו שינויי חקיקה בנושא ההפקדות החדשות למסלול הקיצבתי. הבנק בחן ולמד את עדכוני החקיקה, ואת ההשלכות והשינויים הנדרשים, בהתאם הועברו הדרכות ועודכנו הנהלים בנושא, במקביל מבוצעת התאמת מערכות המחשב התומכות בפעילות זו. לאור כמות השינויים שנעשו בתחום החקיקה ותקנות הפנסיה והחסכון ארוך הטווח ולאור הצהרות האוצר בדבר שינויים עתידיים נוצרה אי בהירות רבה בתחום.

ערוצים ישירים - אגוד ישיר מנוהל כשתי זרועות: כערוץ שיווקי כגיבוי לפריסת הסניפים של הבנק וכערוץ תפעולי בנקאי. במחצית השנייה של שנת 2007 הושלמה הטמעתה של מערכת ה-CRM (מערכת לניהול קשרי לקוחות) באגוד ישיר כתוצאה מכך חל גידול משמעותי בהיקף הפעילות של הערוץ השיווקי באגוד ישיר הן בפעילות נכנסת והן בפעילות יזומה. למערכת זו תפקיד מרכזי במימוש אסטרטגיית הבנק "הבנק השני הראשון שלך". המערכת צפויה להיות מוטמעת בהדרגה בסניפים במהלך שנת 2008.

החל מהמחצית השנייה של שנת 2008 יחולו על המגזר כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), התשס"ח-2008, בהתאם לקובץ תקנות 6637 מיום 8 לינואר 2008, ובהמשך לדחייה במועד ישום החוק אשר פורסמה בחודש מאי 2008. עיקרי החוק הינו צמצום מספר העמלות ללקוחות קמעונאיים ועסקים קטנים בעלי מחזור של עד 1 מיליון ש"ח. הבנק נערך במהלך הרבעון הראשון של שנת 2008 וממשיך היערכותו ברבעון השני להשלמת מכלול הפעילויות הכרוכות בנושאים, ביניהם: מיפוי עמלות הקשורות ליישום החוק, תמחורם, התאמת מערכות המחשב, עדכון נוהלי העבודה, הדרכה והטמעת השינויים בקרב בנקאי מגזר הלקוחות הפרטיים, הודעות ללקוחות וכו'. להערכת הבנק, בהתבסס על אומדן שנערך בסמוך לפרסום מועד הדוחות הכספיים, השפעת חקיקה זו צפויה להקטין את הכנסות הבנק במחצית השנייה של שנת 2008 בסך משוער של כ- 8 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס). לפירוט נוסף ראה בפרק "עדכוני חקיקה" בדוח השנתי של שנת 2007.

הצהרות מסוימות המופיעות בפסקאות אלו מכילות מידע צופה פני עתיד. למשמעות מושג זה, ראה פרק "מידע צופה פני עתיד".

להלן תמצית תוצאות הפעילות של המגזר העסקי

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)

עסקיים	בניה ונדל"ן	שוק ההון (1)	סך הכל	
			ההון (1)	הכל
41	19	10	70	3
-	-	3	3	-
13	7	6	26	-
-	-	-	-	-
54	26	19	99	5
3	2	-	5	-
4	8	5	17	-

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות
הפרשה לחובות מסופקים
רווח נקי

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2007 (לא מבוקר)

עסקיים	בניה ונדל"ן	שוק ההון (1)	סך הכל	
			ההון (1)	הכל
* 38	* 15	11	64	6
* 1	-	* 5	6	-
* 28	7	7	42	-
-	-	-	-	-
67	22	23	112	2
1	1	-	2	-
8	6	7	21	-
* 8	* 6	8	22	-

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות
הפרשה לחובות מסופקים
רווח נקי מפעולות רגילות
רווח נקי

* סווג מחדש.

(1) פעילות בניירות ערך.

מגזר עסקי

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי מפעולות רגילות הסתכם ברבעון הראשון של השנה ב-17 מיליון ש"ח לעומת 21 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 19%.

הכנסות המגזר הסתכמו ברבעון הראשון של השנה ב-99 מיליון ש"ח לעומת 112 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 12%. הירידה נבעה בעיקר מקיטון ברווח מהשקעות במניות עקב ירידה בהכנסות מדיבינד מניות בזק - נרשם קיטון של 15 מיליון ש"ח לעומת הרבעון המקביל. בהכנסות המימון חל גידול של כ-4% במסגרת תוכנית העבודה של הבנק, נבחנת פרמיית הסיכון של הלקוחות. ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה ב-5 מיליון ש"ח, לעומת 2 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עליה בשיעור של 150%.

בניה ונדל"ן - שינויים בהיקף פעילות

הרווח הנקי של פעילות בניה ונדל"ן הסתכם ברבעון הראשון של השנה ב-8 מיליון ש"ח, לעומת 6 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עליה בשיעור של 33%. ההכנסות הסתכמו ב-26 מיליון ש"ח לעומת 22 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 18%. גידול זה נובע מעליה של 27% בהכנסות המימון (סך של 4 מיליון ש"ח). ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה ב-2 מיליון ש"ח, לעומת 1 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

בתוצאות הרבעון הראשון של שנת 2008 באה לידי ביטוי אסטרטגיית הבנק בתחום ליווי בניה למגורים ומימון קבוצות רכישה בעיקר באזורי ביקוש תוך שמירה על פיזור נאות.

מספר הפרויקטים בביצוע לסוף הרבעון הראשון עומד על 128, גידול של 7% מתחילת השנה. בהיקף האשראי המנוצל בפרויקטים אלו חל גידול של 9%, ומספר היחידות המלוות עלה בשיעור של 8%.

פעילות זו הינה סינרגטית לאסטרטגיה שהבנק נוקט להגדלת משקל הפעילות במגזר הלקוחות הפרטיים והמשכנתאות מסך הפעילות של הבנק.

ראה בפרק "עדכוני חקיקה": חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעה של רוכשי דירות) (תיקון מס' 5+4), התשס"ח – 2008.

מגזר יהלומים

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי ברבעון הראשון של השנה הסתכם ב- 3 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 3 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הכנסות המגזר הסתכמו ברבעון הראשון של השנה ב- 15 מיליון ש"ח לעומת 17 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. תוצאות הענף מושפעות בין השאר מהתחזקות השקל. שער הדולר הממוצע ברבעון הראשון של שנת 2008 ירד ב- 14% לעומת השער הממוצע ברבעון המקביל אשתקד. במונחי דולר חלה עליה בשעור של 6% בהכנסות המגזר. במסגרת תוכנית העבודה של הבנק, הבנק בוחן את פרמיית הסיכון של הלקוחות. ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה ברבעון הראשון של השנה ב- 3 מיליון ש"ח לעומת 16 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 81%.

ענף היהלומים עובר בתקופה האחרונה שינויים מבניים. שינויים אלו גורמים לירידות בתפוקות המכרות. במקביל, חלק מהמדינות אשר בתחומן מכרות יהלומים, החלו לנקוט במדיניות של מתן הטבות לזכייני הגלם שיבצעו את הליטוש בתחומן. מדיניות זו גורמת להסטת הייצור מהמדינות בהן הוא בוצע עד היום, למדינות בהן מצויים המכרות, בעיקר מדינות אפריקה. תופעות אלה גורמות להקטנת ההיצע והכמות המסופקת של יהלומי הגלם בעולם. פועל יוצא מהמצב הינו המשך העליה במחירי הגלם ברבעון הראשון של שנת 2008 בהמשך לעליה בשיעור של כ- 20% במהלך שנת 2007. למחסור יש השלכות על יכולתם של יהלומנים להשיג חומר גלם לייצור. בניגוד למצב בחומרי הגלם, המצב בשוק היהלומים המלוטשים (לא כולל אבנים גדולות ואבנים איכותיות) הינו סטטי ואין שינוי משמעותי ברמת המחירים.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2008 קטן משקל היצוא היחסי מישראל לארצות הברית (במקביל לירידה בסכומים) תוך הגדלת החלק היחסי של הונג קונג ושוויץ בעקבות קיום תערוכות במדינות אלו במהלך הרבעון הראשון. יתר על כן, על רקע הערכות לירידה ברמת הצריכה בארצות הברית ועל רקע הערכות להמשך הצמיחה של משקים במזרח אסיה ישנה מגמה של הסטה של יצוא יהלומים מהשווקים בארצות הברית לשווקי מזרח אסיה וזאת גם על רקע הערכות להמשך הצמיחה של משקים אלו.

הבנק נערך על מנת להתמודד עם השינויים העוברים על הענף ומתאים את מדיניות האשראי שלו לענף על פי הנגזר מכך.

מגזר ניהול פיננסי

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי מפעולות רגילות ברבעון הראשון של השנה הסתכם ב- 1 מיליון ש"ח, לעומת 5 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הכנסות המגזר הסתכמו ברבעון הראשון של השנה ב- 11 מיליון ש"ח לעומת 21 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 48%. הירידה נובעת בעיקרה מהגורמים הבאים:

- הצגת פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים על פי שוויים ההוגן (כנדרש על פי כללי חשבונאות) גרמה להוצאות מימון בסך של 15.2 מיליון ש"ח ברבעון הראשון בשנת 2008, לעומת הוצאות מימון בסך של 6.6 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.
- בפעילות הבנק באג"חים עבור עצמו (הן אג"ח ממשלתיות והן אג"ח קונצרניות) חל גידול, אשר קוזז בחלקו על ידי הפסדים שנרשמו כתוצאה מהשפעת ירידת שער הדולר וירידת הריבית הדולרית על נכסי הבנק והתחייבויותיו.

סכומים שלא הוקצו והתאמות

המגזר כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכוני נזילות. לסיכונים אלו נלווים סיכונים תפעוליים ומשפטיים.

מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו העסקיים בפעילויותיו הפיננסיות תוך הגדרת היקף הסיכונים, במסגרת המגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

אחריות ארגונית

בבנק קיימת הפרדה בין מנהלי הסיכונים ויוצרי החשיפות לבין האחראים על הבקרה עליהם.

ניהול החשיפות לסיכוני השוק והנזילות וכן לסיכוני אשראי הנובעים מהשקעות הבנק באג"ח קונצרני, מתבצע באגף ניהול פיננסי באחריות מר אפרים אברהם.

יצירת החשיפות מתבצעת בעיקר באמצעות חדרי העסקות ויחידת הנוסטרו באגף.

כמנהלת סיכוני האשראי העסקי בבנק, לרבות סיכוני האשראי ללקוחות הפעילים במגזר הפיננסי ובמגזר היהלומים, משמשת ראש אגף העסקים גב' עדנה פרס לכיש.

סיכון חשיפות האשראי למגזר הקמעונאי, לרבות משכנתאות, מנוהל באחריות ראש אגף בנקאות קמעונאית נכסי לקוחות וייעוץ, הגב' עידית לוסקי. כמנהלת הסיכונים המשפטיים משמשת היועצת המשפטית הראשית של הבנק עו"ד רחלי פרידמן.

מערך ניהול הסיכונים - אחראי לזיהוי, הגדרה ומיפוי של סיכוני שוק ונזילות, מדידת הסיכונים ויצירת תמונת הסיכון הכוללת. תפקידו כולל פיתוח המודלים הפנימיים למדידת הסיכונים בכל מגזרי הסיכון. ראש מערך ניהול הסיכונים הינו מר עמי שושני.

בקרת סיכונים – אגף בקרות, בראשותו של ד"ר עקיבא שטרנברג, מרכז את פעילויות בקרת סיכוני שוק, נזילות ואשראי וכן בקרות על פעילויות המסחר של הבנק ואחריות על פעילות קצין הציות. ראש אגף בקרות משמש גם כמנהל הסיכונים התפעוליים.

סיכוני שוק

הינם סיכונים להכנסות הבנק ולהונו העצמי כתוצאה משינויים של מחירים ושערים בשווקים הפיננסיים, ובעיקר שינויים בשערי הריבית, בשערי החליפין, באינפלציה, בשערי המניות וברמת התנודתיות של השינויים בתחומים השונים.

דירקטוריון הבנק קבע את הגבולות והמסגרות לחשיפה לסיכוני שוק במגזרי הפעילות השונים. גבולות ומסגרות אלו מרוכזים במסמך חשיפות הנדון בדירקטוריון הבנק אחת לרבעון. מדיניות ניהול החשיפות נועדה להשיג את יעדי הבנק בפעולותיו השונות תוך עמידה במגבלות שקבע הדירקטוריון.

תמונת סיכון השוק נבחנת במפורט אחת לשבוע בפורום ההנהלה לעניינים פיננסיים. במסגרת זו נבחנות החשיפות השונות של הבנק בכל המגזרים תוך השוואת החשיפה בפועל למול המסגרות המאושרות. המלצות הפורום מובאות לדיון ואישור בהנהלת הבנק.

הבנק מודד את סיכוני השוק, בין השאר, באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). החישוב מבוצע בשיטה הפרמטרית לתקופת אחזקה של 10 ימים וברמת ביטחון של 99%. סיכון תיק האופציות מחושב בעזרת תרחישי שינוי בשערי חליפין ובתנודתיות על פי נתוני השנה האחרונה. כהשלמה למדידת ה-VAR מתבצעות מדידות Back test - i Stress.

סיכון בסיס - מתייחס לאפשרות של הפסד הנובע משינויים בשערי המטבע, בסיס הצמדה או מניות, כאשר אין הקבלה בין הבסיס אליהם צמודים הנכסים לבין בסיס ההתחייבויות. ניהול סיכוני הבסיס נועד, בין השאר, למקסם את רווחיות הבנק תוך ניצול הזדמנויות בשווקים השונים. במסגרת זו יוצר הבנק חשיפות בשוקי המטבע המקומיים והבינלאומיים וכן חשיפות בשוק הצמוד למדד. ההנהלה מנהלת באופן מבוקר את הסיכונים הנובעים מחשיפות הבסיס במסגרת מגבלות הדירקטוריון.

א. חשיפות מט"ח: פעילות הבנק כעושה שוק בתחום המט"ח מחייבת חשיפה לסיכון שער חליפין במהלך המסחר. נקבעו נהלי עבודה ומגבלות לגבי היקפי החשיפות ואופן ניהולן במהלך המסחר. בנוסף, מעת לעת, מתקבלות החלטות להיכנס לחשיפות על פי הערכות להתפתחויות במחירים היחסיים של המטבעות השונים.

החשיפות מתבצעות בתוך המסגרות שנקבעו על ידי הדירקטוריון תוך קביעת מגבלות הפסד מירביות. לבנק מערכת ממוחשבת המצביעה על חשיפות המט"ח הכוללות בכל רגע נתון. מגבלת הדירקטוריון לסך החשיפה מט"ח/ש"ח הינה ערך בסיכון של 12 מיליון ש"ח. החשיפה בפועל הייתה ביום 31 במרס 2008 בערך בסיכון של 1.5 מיליון ש"ח. הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) ברבעון הראשון של שנת 2008 היה 4.8 מיליון ש"ח. פעילותו של הבנק במטבעות חוץ מתבצעת בעיקר במטבעות דולר ארה"ב, יורו, יין, ליש"ט ופר"ש.

ב. חשיפת בסיס מדד: דירקטוריון הבנק קבע מגבלת ערך בסיכון בהיקף 12 מיליון ש"ח ומגבלה על שיעור עודף הנכסים על ההתחייבויות באחוזים מההון העצמי $-30\%/+50\%$. החשיפה בפועל ליום 31 במרס 2008 הייתה ערך בסיכון של 1.4 מיליון ש"ח. הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) ברבעון הראשון של שנת 2008 היה 5.4 מיליון ש"ח.

להלן הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד נכון ליום 31 במרס 2008, במיליוני ש"ח (סוגריים מייצגים הפסד):

מט"ח אחר	פר"ש	יין	ליש"ט	יורו	דולר	מדד	
0.6	(0.1)	(0.5)	(0.1)	(0.8)	(1.5)	7.5	עלייה של 5%
1.3	(0.2)	(1.0)	(0.2)	(2.8)	(5.7)	14.9	עלייה של 10%
(0.6)	0.1	0.5	0.1	1.4	(3.0)	(7.5)	ירידה של 5%
(1.3)	0.2	1.0	0.2	6.9	(7.1)	(14.9)	ירידה של 10%

המדדיה כוללת הן את הפעילות המאזנית והן את החוץ מאזנית.

ג. חשיפת בסיס מניות ותעודות סל:

חלק מהשקעות תיק הבנק נמצאות בתעודות סל על מניות, מניות או ETF (קרנות עוקבות מדד). הבנק חשוף לסיכון במידה שאירעו תנודות שערים בשערי המניות. הוגדרו מגבלות סיכון נפרדות הן עבור מדד המעו"ף ותעודות סל ישראלים על מדדים והן עבור תעודות סל על מדדי חו"ל או ETF.

1. מגבלת הדירקטוריון על מדד המעו"ף ותעודות סל ישראלים היא ערך בסיכון של 10 מיליון ש"ח. נכון ל- 31 במרס 2008 הניצול בפועל היה ערך בסיכון של 2.1 מיליון ש"ח.
2. מגבלת הדירקטוריון על תעודות סל וקרנות עוקבות מדד (ETF) בשווקי חו"ל – המגבלה הכוללת הינה ערך בסיכון של 25 מיליון ש"ח. נכון ל- 31 במרס 2008 הניצול בפועל היה ערך בסיכון של 1.1 מיליון ש"ח.

קיימות מגבלות דירקטוריון נוספות אשר הינן מגבלות ערך בסיכון ברמת ETF בודד וברמת תיקי ETF בחלוקה למגזרים.

סיכון ריבית – נובע מהשפעתם האפשרית של שינויים בעקומי ריבית על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. סיכוני הריבית לתיק הכולל של הבנק מהווים את סיכון השוק העיקרי אליו חשוף הבנק. הבנק מודד ומנהל את סיכון הריבית על התיק הכולל המשלב את המכשירים בתיק הבנקאי ובתיק הסחיר. מדיניות ניהול חשיפת הריבית מכוונת למיקסום רווחי הבנק תוך שמירה על רמות חשיפה רצויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה אליהם חשוף הבנק, בהתאמה לתחזיות בשווקים ולרמות הסיכון הרצויות. החשיפות העיקריות נלקחות במגזר השקלי ובמגזר צמוד מדד. קיימות חשיפות ריבית שאינן מהותיות במטבעות החוץ העיקריים. חשיפת הריבית נמדדת בתדירות יומית למטבעות העיקריים: ש"ח לא צמוד, צמוד מדד, דולר, יורו, יין, פר"ש וליש"ט. מדידת חשיפת הריבית מתבצעת בעזרת שתי טכניקות מדידה עיקריות:

- א. $DV1\%$ (Delta Value 1%) - מייצג את השינוי האפשרי בתיק בהינתן שינוי מקביל בעקום הריבית של 1%.
- ב. VAR (Value at Risk) - המודד את הסיכון הפוטנציאלי בתיק ברמת בטחון 99% ולתקופת אחזקה של 10 ימים.

חשיפת הריבית במגזר צמוד המדד מביאה בחשבון בין השאר הנחות עבודה לשיעורי הפרעונות המוקדמים במשכנתאות והנחות עבודה לשיעורי המשיכות בנקודות היציאה בתכניות חסכון. הנחות אלו מתבססות על סמך ניסיון העבר. חשיפת הריבית במגזר השקלי מביאה בחשבון בין השאר הנחות עבודה לקיום יתרה יציבה של חלק מחשבונות העו"ש והנחות עבודה לחשיפת הריבית באג"ח מסוג גילון. החלק האחר של חשבונות העו"ש מוגדר ללא תאריך פרעון ומחושב כבעל מח"מ של יומיים.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות במונחי ערך בסיכון לגבי ההשפעה האפשרית של שינויים בשיעורי הריבית. נקבעה מגבלה לגבי סה"כ סיכוני הריבית ולגבי כל בסיס הצמדה לרבות כל מטבע חוץ בנפרד. מגבלת חשיפת הריבית הכוללת הינה ערך בסיכון של 60 מיליון ש"ח. החשיפה בפועל ביום 31 במרס 2008 הייתה בערך בסיכון של 20 מיליון ש"ח. הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) לרבעון הראשון של שנת 2008 היה 24 מיליון ש"ח. חישוב חשיפת הריבית, בדיקתה למול המגבלות, והפצת הממצאים מבוצעים בתדירות יומית.

להלן החשיפה בפועל נכון ליום 31 במרס 2008, במיליוני ש"ח:

<u>מגזר</u>	<u>סוג מגבלה</u>	<u>חשיפה בפועל</u>
סה"כ	VAR ריבית מקוזז*	20
צמוד מדד	VAR	10
	DV1%	34
לא צמוד	VAR	12
	DV1%	34
מט"ח	VAR לכל המטבעות	2.7
	VAR לכ"א מהמטבעות העיקריים:	קב' דולר 1.9, קב' יורו 0.4
	קב' דולר, קב' יורו, יין, פר"ש, ליש"ט	יין 0.2, ליש"ט 0.1, פר"ש 0.1

* בחישוב הסה"כ מובאים בחשבון הקטנות סיכוני הריבית בגין מתאמים (קורלציות) בחשיפות הריבית בין מטבעות שונים על פי התקופות.

ניהול תיק אופציות - הבנק מנהל תיק אופציות ש"ח/מט"ח ומט"ח/מט"ח. במסגרת זו נחשף הבנק גם לסיכונים של שינויים בתנודתיות בין המטבעות השונים. בחינת הסיכונים של תיק האופציות המנוהל על ידי הבנק נעשית באמצעות מודל הערך בסיכון (VAR) המתבסס על סימולציה היסטורית של שינויים בתנודתיות ובשערי החליפין שנה אחורה. ניהול תיק האופציות מבוצע באמצעות מערכת ממוחשבת המאפשרת ניתוח ובחינת הסיכונים בתיק על פי השינויים המתרחשים בשוק. מגבלת הדירקטוריון בניהול תיק האופציות הינה ערך בסיכון של 3.75 מיליון דולר. החשיפה לסיכון זה בפועל הייתה ביום 31 במרס 2008 בערך בסיכון של 1.2 מיליון דולר. הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) ברבעון הראשון של שנת 2008 היה 3.6 מיליון דולר.

פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

לבנק שני סוגי אחזקה עיקריים במניות בתיק הבנקאי:

א. השקעה במניות חברת בזק. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים שונה סיווג האשראי אשר הבטוחה לו הינה מניית חברת בזק מסעיף אשראי לציבור לסעיף ניירות ערך במסגרת התיק הזמין למכירה. כמו כן, דיבידנדים המתקבלים מחברה זו נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "רווח מהשקעות במניות, נטו". השקעה זו רשומה במאזן ליום 31 במרס 2008 בסך של 121 מיליון ש"ח.

ב. השקעות דרך חברת הבת- אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.), המשמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק. החברה מתמקדת בשיפור התשואה על ההון העצמי של הבנק, על ידי השקעה בחברות העוסקות בתחומי פעילות שונים, שאינם בתחום הבנקאות ותחומים משלימים לו. בהתאם, מבצעת החברה השקעות מתוך כוונה להשתתף ברווחי החברות לאורך ימים ובמקרים מסוימים לממשן ברווח תוך תקופה של מספר שנים (על ידי הנפקתן או מכירתן לצד שלישי).

ההשקעות מתבצעות בהתאם למדיניות השקעות ותכנית העבודה, בה נקבעו מסגרות ויעדים, כולל תחומים מועדפים. המגבלות הקבועות בחוק הינן עד 20% מההון של חברה בודדת, ועד 15% מהון הבנק בהשקעות ריאליות (עם חריגים מסוימים).

נכון להיום קיימת החלטה שהשקעת הבנק בתאגידים ריאליים לא תעלה על 195 מיליון ש"ח. דירקטוריון הבנק הגביל את סמכות החברה לגבי השקעה בודדת לסכום של 12 מיליון ש"ח. כל השקעה בודדת מעל לסכום זה טעונה בנוסף גם אישור דירקטוריון הבנק.

היתרה המאזנית של ההשקעה בחברות כלולות ליום 31 במרס 2008 הסתכמה בסך 16 מיליון ש"ח. היתרה המאזנית של ההשקעה בחברות אחרות (אשר מסווגות במסגרת מניות בתיק הזמין למכירה) ליום 31 במרס 2008 הסתכמה בסך 106 מיליון ש"ח.

סיכון נזילות

הינו סיכון להכנסות הבנק ולהונו העצמי כתוצאה מאי יכולתו לספק צרכי נזילות, כתוצאה מאי זמינותם של מקורות בשקלים ובמט"ח וכן מקשיים ביכולת לממש נכסים בזמן קצר מבלי שיגרם הפסד מהותי. הבנק נוקט צעדים להתאמה שוטפת של רמת הנזילות לסביבה הפיננסית ולנסיבות העסקיות של פעילותו.

החל מתחילת שנת 2005 הבנק פועל על פי מודל פנימי לניהול סיכון הנזילות. המודל אושר על ידי הדירקטוריון. על פי נוהל עבודה של פורום ההנהלה לעניינים פיננסיים מתבצע דיון שבועי על יחס הנזילות הפנימי, דיון חודשי על מבנה המקורות בשקלים ובמט"ח ודיון שנתי על מדיניות הנזילות. ניתוח מצב הנזילות ניתן במסגרת מסמך חשיפות המוצג בפני הדירקטוריון אחת לרבעון.

מטרת מודל הנזילות הפנימי לבדוק את יכולת העמידה של הבנק בפרעון התחייבויות, גם כאשר לא נוספים מפקידים חלופיים או כאשר קיים קושי במימוש נכסים.

כמותית, מתבצע חישוב של היחס בין הנכסים הנזילים שניתן לממשם בפועל בכל המגזרים לבין ההתחייבויות הצפויות להפרע תוך חודש. המודל לוקח בחשבון את יכולת המימוש בפועל של תיק האג"ח שלרשות הבנק, את יכולת הקריאה של אשראי On Call, ומניח תחזית משיכות על סמך הסטוריית משיכות אחרונה תוך התחשבות ברמת הריכוזיות שבתיק הפקדונות.

נקבעה מגבלת דירקטוריון ליחס הנזילות על פי המודל הפנימי בגובה של 2 חודשי נזילות לפחות. יחס הנזילות על פי המודל הפנימי, נמדד בתדירות יומית ע"י מערך ניהול הסיכונים, ונבחן באופן שוטף על ידי פורום ההנהלה לעניינים פיננסיים.

בנוסף, מבוצעות בדיקות עמידה במגבלות תרחישי קיצון.

סיכויי אשראי

מבטאים את הסיכון שלווים או חייבים לא יעמדו בהחזרים ובתשלומים לבנק בהתאמה להסכמי האשראי. מדיניות האשראי של הבנק מתבססת על פיזור הסיכונים וניהולם באופן מבוקר. הדבר מתבטא בפיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים למספר גדול של לוויים בינוניים וקטנים ובמגזרי הצמדה שונים. במסגרת מדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי, ניהולו והבקרה עליו, על מנת לשפר את איכותו ולהקטין את הסיכון הגלום בניהולו.

מדיניות האשראי, כולל קביעת שיעורי ההסתמכות על הבטחונות, נדונה ומאושרת מידי שנה על ידי דירקטוריון הבנק. הנהלת הבנק והדירקטוריון מקבלים סקירה חודשית על התפתחות האשראי ועמידה ביעדים שנקבעו. נהלי האשראי והביטחונות של הבנק כמו גם מערכות המיכון הרלבנטיות, נמצאים בתהליכי עדכון ושיפור מתמידים על מנת להתאימם לסביבה העסקית המשתנה ולהוראות הרגולטוריות. במקביל מושקעים אמצעים ומאמצים רבים בעדכון ופיתוח כלי בקרה ממוכנים ומערכות מידע.

ענפי משק:

ככלל, מדיניות האשראי של הבנק מתבססת על פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים.

בדירקטוריון הבנק נערכים דיונים בנושא אשראי לענפים מסוימים, בפרט אלו הרגישים לתנודות ואלו בהם הסיכון הענפי גבוה ביחס לענפי משק אחרים, ונקבעת מדיניות בהתבסס על ההתפתחויות החזויות בענפים אלה.

אשראי לענפים בהם ממקד הבנק את פעילותו, כמו יהלומים, בניה ונדל"ן למגורים ופיננסים, מטופל ע"י יחידות מקצועיות המתמחות בענפים אלה. לענפים אלה נקבעו נהלי עבודה ספציפיים ובקורות מיוחדות, בנוסף לנהלים והבקורות הרגילים, המיועדים להתמודד עם סיכוני האשראי המיוחדים להם.

גודל לוויים:

הבנק פועל על פי ההנחיות המפורטות בנוהל בנקאי תקין 313, אשר קובע כי סך האשראי ללווה בודד לא יעלה על 15% מהון הבנק, סך האשראי לקבוצת לוויים לא יעלה על 30% מהון הבנק והחשיפה לשש קבוצות הלוויים הגדולות לא תעלה על 135% מהון הבנק. הבנק עומד בהנחיות אלה ואינו חורג מהן.

פיזור גיאוגרפי:

לבנק אין סניפים מחוץ לישראל המעניקים אשראי. בתחום הבנייה ניתן מרבית האשראי לבנייה למגורים באזורי ביקוש.

ניהול האשראי:

- היבטים במתן אשראי:

השיקול במתן אשראי מתבסס בעיקרו על טיב הלקוח, כושר ההחזר, חוסנו הפיננסי, נזילות, מהימנות, ותק בענף, ותק בבנק ועוד. הבנק פועל להתאים את סוג האשראי לצרכיו ופעילותו של הלקוח. במקרים בהם מתבסס הבנק על איתנותו הפיננסית של הלקוח קיימות לעיתים התניות שונות, שעיקרן שמירה על יחסים פיננסיים שונים.

- סמכויות למתן אשראי:

מתן האשראי מבוסס על סמכויות אשראי ברמות השונות עד לדרג של ועדת אשראי של הדירקטוריון. החלטות למתן אשראי מעל סמכותם האישית של מנהלי הסניפים והנהלת אגף עסקים, מתבצעות ברמה של ועדות אשראי, במטרה למזער את הסיכון של הסתמכות על שיקול דעת של אדם יחיד. במסגרת סמכויות האשראי נקבעו מגבלות על סכום האשראי ללא בטוחות אותו רשאי לאשר כל בעל סמכות.

- בקרה על האשראי:

הבנק מפעיל כלי בקרה ממוכנים רבים ומגוונים, הן בסניפים והן במטה, במטרה לאתר מוקדם ככל האפשר שינויים בהתנהגות הלקוח, היווצרותם של פערי בטחונות, חריגה ממסגרות האשראי המאושרות וחריגה מסמכות. הבנק משלב בכלי הבקרה מידע מגורמים חיצוניים במטרה לאתר פעילויות ואירועים העשויים להשפיע על יכולתו של הלקוח להחזיר את חובו. לצורך איתור מוקדם של בעייתיות אצל לקוחות הבנק מופעלת בבנק מערכת ממוכנת המאתרת פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים.

הבנק משקיע משאבים רבים בהכשרת העובדים, העוסקים בתחום האשראי, ובכלל זה הכשרת עובדים חדשים בקורסים ייעודיים, קורסים מתקדמים לעובדים ותיקים בתחום, פורום של מנהלי מחלקות עסקיות, הפקת לקחים מאירועים שונים ועוד.

כמו כן, מתבצעת הכשרה ומפגשי רענון בנושאי הרגולציה הקשורים לתחום האשראי, כדוגמת סקירת הוראות תקני דיווח בינלאומיים (IFRS) וסקירת הוראות בזל 2.

בטחונות:

במסגרת מדיניות הבטחונות נקבעו עקרונות וכללים באשר לסוגי הבטחונות והיקפם. דרישת הבטחונות ושיעורם נגזרים מרמת הסיכון שהבנק מוכן לקבל על עצמו בעת העמדת האשראי. דגש מיוחד ניתן לדירוג הלווים ולכושר ההחזר של הלקוח כקריטריון למתן האשראי בנוסף למשקל שניתן לבטחונות המקובלים.

הבטחונות מותאמים לסוגי האשראי שהם אמורים להבטיח תוך התייחסות לטווח הזמן, סוג ההצמדה, אופי האשראי ומטרתו. קביעת השווי לביטחון של סוגי בטחונות השונים נגזרת מאופיים ונזילותם, איכותם ומהירות יכולת המימוש שלהם, לרבות שינויים בערכם כתוצאה ממצבי האטה או צמיחה בסביבה העסקית של הלווה.

הבנק נוהג לאמת את שווי הבטחונות ע"י קבלת הערכות שמאי/הערכות שווי עדכניות.

בבנק קיימת מערכת ממוחשבת המאפשרת ניהול הבטחונות מבחינת שוויים, תוקפם, הפקת דוחות התראה למיניהם והפקת מידע אודותם.

באשראי לבנייה הניתן בשיטת "ליווי פרויקטים" נוהג הבנק להסתמך כבטוחה, בין היתר, על זכויות במקרקעין נשוא הפרויקט, בנוסף להיקף ההון העצמי המושקע בפרוייקט.

טיפול באשראי בעייתי וגביית חובות:

ענף אשראים מיוחדים שבאגף עסקים מרכז את הטיפול בלקוחות הבעייתיים של הבנק. מטרת הטיפול בראש ובראשונה היא שיקום הלקוח ושיפור כושר החזר שלו לשרת את חובו. בהעדר יכולת כזו פועל הענף לגביית החוב, תוך ניסיון להגיע להסדר עם החייב או הפעלת הליכי גבייה משפטיים לגביית החוב ומזעור הנזק לבנק. לצורך איתור מוקדם ככל האפשר של לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, מופעלת בבנק מערכת "אורות אדומים" - מערכת ממוכנת המאפשרת פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים.

הערכות הבנק ליישום הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל - מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי:

ביום 31 בדצמבר 2007 פורסם חוזר מטעם בנק ישראל במסגרתו תוקנו הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל בנושא הטיפול החשבונאי בהפרשה להפסדי אשראי ובחובות פגומים, ובגילוי שניתן בנושאים אלה בדיווח לציבור של הבנקים. ההוראה תישם בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 ואילך. (דחייה של שנה לעומת הטיטה האחרונה שפורסמה).

ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. התאמות של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2010 כתוצאה מדרישות ההוראה, לרבות דרישות קביעת ההפרשה ודרישות התייעוד, יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.
ראה גם מידע בביאור 1(ב)4).

הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את השלכות יישומה על תוצאות פעולותיו. מערכות המדידה הקיימות בבנק נבנו על בסיס הנחות והגדרות שונות מאילו שבהוראה, ולכן אין הן יכולות לספק מידע רלוונטי לצרכי אומדן ההשפעות של יישום ההנחיות החדשות על הדוחות הכספיים של הבנק, ובכלל זה על היקף החובות הבעייתיים, על ההפרשות לחובות מסופקים ועל הרווח מפעילות מימון. לכן, לא ניתן לאמוד בשלב זה, כמותית, את השלכות יישום ההוראה על הבנק.

אולם כבר כעת ברור כי יישום ההוראה יגדיל את היקף החובות אשר בגינם לא יירשמו הכנסות ריבית באופן שוטף, אלא רק על בסיס גביה בפועל, וזאת כתוצאה מהגדרתם כחובות פגומים. זאת, בין היתר, בגין חובות המוגדרים כיום כחובות מסופקים בחלקם ונושאים הכנסה, ובגין חובות המוגדרים כיום כחוב בפיגור זמני. יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכות תשתית מיחשובית על מנת להבטיח תהליך של הערכה וביצוע של הפרשה להפסדי אשראי וחישוב וביצוע הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי באופן נאות. הבנק נסמך על המערכות הממוכנות של בנק לאומי ועוקב, באופן הדוק, אחר השינויים המבוצעים במערכות המיכוניות לביצוע תהליכי העבודה הנדרשים. כמו כן, בוחן הבנק את השינויים הנדרשים במערכות העצמאיות או לחילופין יצירת קבצי מידע ממערכות אלה, שיועברו למערכות בנק לאומי, לצורך חישוב ההפרשה הספציפית וההפרשה הקבוצתית, כנדרש בהוראה.

במסגרת הערכות הבנק ליישום ההוראה בוצעו בבנק המהלכים הבאים:

- נערכה סקירת ההוראה בפני הדירקטוריון והנהלת הבנק.
- הוקמה ועדת היגוי בראשות ראש אגף עסקים, והוקם צוות מקצועי המורכב מנציגי אגף עסקים, אגף חשבונאי ראשי ואגף משאבים ללווי הנושא, יישומו והטמעתו.
- היחידה המטפלת ביישום ההוראה בבנק תוגברה ברואה חשבון נוסף.
- נערך מסמך ראשוני המעדכן את המתודולוגיה לחישוב הפרשה בהתאם להוראה.

להלן לוחות הזמנים לפעילויות אותן צפוי לנקוט הבנק עד ליישום ההוראה:

- המתודולוגיה לחישוב הפרשה להפסדי אשראי תעודכן עד לסוף רבעון שלישי לשנת 2008.
- המערכות המיכוניות יבחנו על ידי המשתמשים הרלוונטיים עד לסוף רבעון שני לשנת 2009.
- סקירת ההוראה בפני מנהלי הסניפים ומנהלי המחלקות העסקיות תבוצע עד לסוף רבעון שלישי לשנת 2009.
- הדרכה מקיפה על ההוראה והכלים המיכוניים תבוצע עד לסוף רבעון שלישי לשנת 2009.
- עריכת נוהל חדש בנושא טיפול בחובות בעייתיים תבוצע עד לסוף רבעון שלישי לשנת 2009.
- הדירקטוריון ידווח על עמידה ביעדים עד לכניסת ההוראה לתוקף.

לצורך הקמת המודל הסטטיסטי לחישוב ההפרשה הספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי, נמצא הבנק בשלב מתקדם של בחינת חלופות לאימוץ מודל ומערכת ממוכנת התומכת במודל שייבחר. למרות ההסתמכות

על מערכות ממוכנות של בנק לאומי, בוחן הבנק אפשרות להתקשרות עם ספק חיצוני, בפרט לצורך יישום ההוראה לגבי אשראי המועמד במערכות העצמאיות של הבנק.

בכוונת הבנק לנצל את הדחייה בכניסה לתוקף של ההוראה לבחינה מקיפה יותר של המערכות המפותחות לצורך יישומה, להתארגנות מבחינת נהלי עבודה והדרכות וביצוע בקרה נאותה על עמידה ביעדים שנקבעו, תוך מתן זמן נאות לתיקון ליקויים במידה ויהיו.

חשיפה לאג"ח קונצרני:

הדירקטוריון אישר לבנק מסגרת השקעה באג"ח קונצרני. מגבלות ההשקעה כללו את היקף החשיפה, סוגי האג"ח המותרים, דירוגם, חשיפה מרבית למנפיק בודד, מגבלות פיזור ומרווח מינימלי לפי דרוג. כמו כן נקבע מדרג סמכויות לגבי ההשקעה באגרות חוב ספציפיות.

פעילות ההשקעה מבוצעת באגף ניהול פיננסי. המגבלות לגבי ההשקעה באג"ח קונצרני מבוקרות באופן שוטף.

איגוח:

לבנק אין פעילות איגוח מהותית. ראה מידע בנספח ד' לדוחות הכספיים בדבר מכשירים פיננסיים מגובי נכסים.

סיכון פירעון בפעילות בנגזרות פיננסיות:

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים נעשית מול לקוחות, בנקים בארץ ובנקים בחו"ל. הפעילות מתבצעת לאחר קביעת מסגרת פעילות ללקוחות תוך מעקב שוטף אחר העמידה במסגרות אלו. מעקב זה כולל שערך שוטף של עסקות מול הלקוחות למחיר השוק (Mark to Market), אמידת הסיכון הפוטנציאלי בהתאמה לסוגי המכשירים והסיכונים בשווקים והשוואה למסגרות ולביטחונות. נקבעו נהלים וכללים לבקרה וטיפול בלקוחות. בבנק פותחו מודלים ממוחשבים למדידת החשיפה במכשירים פיננסיים נגזרים ברמת העסקה והלקוח, וכן מופעלות מערכות ממוחשבות לצורך בקרת סיכונים אשראי במכשירים פיננסיים נגזרים. נקבעו כללים ונהלי עבודה לקביעת רמת הביטחונות הנדרשת מול עסקאות אלה, לרבות דרכי פעולה הנדרשות לסגירת החשיפות מול העסקה והלקוח.

הפעילות עם בנקים בחו"ל:

פעילות הבנק מול בנקים בחו"ל מבוססת על מסגרות המאשרות אחת לשנה. הבנק שואף להגדיל את מספר הבנקים עמם יחתמו הסכמים לקיזוז עסקאות בעת כשל עסקי (הסכמי ISDA) וכן הסכמים להקטנת החשיפה לסיכונים שוק (הסכמי CSA). לבנק הסדרי סליקה של עסקאות באמצעות ה- (CLS (Continuos Linked Settlement ובכך הבנק ממזער את החשיפה בסליקה של עסקאות אלו.

על רקע המשבר הפיננסי המתמשך, הבנק התאים את אופן קביעת מסגרות החשיפה לבנקים בחו"ל, וכן מבצע מעקב אחר פרסומים ואירועים על מנת להעריך את הצורך בביצוע שינויים במסגרות חשיפה אלו.

סיכון משפטי

על-פי הגדרת בנק ישראל, סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. העדר אפשרות, כאמור, יכולה לנבוע מסיבות שונות כדוגמת העדר פרטים מהותיים ונחוצים בהסכמים, חוסר סמכות של צד להסכם וליקויים משפטיים נוספים.

התייחסות הבנק לסיכונים המשפטיים הינה על דרך ההרחבה ולפיכך נוקט הבנק, לרבות בקרב חברות הבת שלו, פעולות על מנת למזער סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה, החלטות שיפוטיות של ערכאות שיפוטיות שונות והוראות והנחיות של רשויות רגולטוריות (רשות ני"ע, בנק ישראל וכד').

במסגרת זו, פועל הבנק במספר מישורים:

נערכות חוות דעת בנושאים משפטיים שונים, נערכים נהלים מתאימים לצורך יישום הוראות כפועל יוצא משינויים בחקיקה, בהוראות והנחיות רגולטוריות, וכן גם כפועל יוצא של הפקת לקחים מאירועים שקרו בבנק, תקלות שאותרו, והחלטות שיפוטיות רלוונטיות.

כמו כן, על בסיס שינויים וארועים כאמור, נערך עדכון שוטף של המסמכים וההסכמים אשר בשימוש הבנק – הן לעניין יחסיו עם לקוחותיו והן לעניין יחסיו עם צדדים אחרים. בנוסף, מבוצעת בבנק תכנית הדרכה שוטפת הכוללת הדרכות בנושאים משפטיים מגוונים, לרבות הפקת לקחים מאירועים שונים.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם כתוצאה מתהליכים פגומים, כשלים במערכות, אירועים חיצוניים ופנימיים כולל סיכונים מעילות והונאות, טעויות אנוש והעדר תהליכי בידוק ובקרה פנימיים נאותים. במהלך שנת 2007 הוקם אגף בקרות במטרה להעמיק את תהליכי הבקרה במגוון תחומים בבנק. בשנת 2006 בוצע סקר מקיף של סיכונים מעילות והונאות בבנק. הבנק החל ביישום המלצות סקר זה במהלך שנת 2007 ובדעתו להשלים יישום זה במהלך שנת 2008.

הבנק נערך לביצוע סקר מקיף בתחום הסיכונים התפעוליים. סקר זה צפוי להתבסס על סקר מעילות והונאות, בחינת תהליכים במסגרת SOX 404 וסקר בתחום העמידה בהוראת ניהול בנקאי תקין 357. תהליך הסקר והפעילויות הנלוות אליו יבוצעו בהלימה להוראות באזל 2.

היערכות לקראת באזל 2

המפקח על הבנקים הודיע כי על התאגידים הבנקאיים להיערך ליישום המלצות באזל 2 על שלושת נדבכיו עד סוף שנת 2009. בכוונת הפיקוח להשיג יעד זה תוך שדרוג מערך ניהול הסיכונים, הבקרות והממשל התאגידי בתאגידים הבנקאיים.

הוראות באזל 2 הינן מערך מפורט של הנחיות אשר פורסמו במהלך השנים האחרונות ע"י וועדה במסגרת ה-BIS, וסוכמו בשנים 2004-2006. מסקנות הוועדה אומצו ע"י רשויות פיקוח רבות, לרבות בישראל.

ההוראה נשענת על 3 נדבכים:

- א. הקצאת הון, כנגד סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה חדשה הקושרת בין רמת הסיכונים והחשיפה בגינם לבין דרישת ההון הרגולטורית.
  - ב. הרחבת מנגנוני הפיקוח והבקרה בבנקים בנושאי ניהול סיכונים ודרישה להקצאת הון פנימי ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process), בנוסף להון הרגולטורי.
  - ג. הרחבת הדיווח לציבור בנושא ניהול ובקרה על הסיכונים.
- הוראות באזל 2 ובנק ישראל בעקבותיהן, מאפשרות שלוש גישות להקצאת הון בגין סיכוני אשראי: הגישה הסטנדרטית ושתי גישות דרוגים פנימיים: הבסיסית - FIRB והמתקדמת - AIRB.
- בגישה הסטנדרטית, הקצאת ההון נקבעת לפי משקולות שקבע הרגולטור בהתאמה לרמות הסיכון, כאשר ניתן להישען על דרוגים של סוכנויות דרוג חיצוניות מאושרות. בנק ישראל קבע כי על הבנקים לעמוד ביישום הגישה הסטנדרטית עד לסוף 2009, כולל עמידה בדרישות לגבי הון פנימי כמפורט בנדבך השני.
- בגישות הדרוגים הפנימיים הבנקים אומדים את סיכון האשראי ללווה הבודד על בסיס מודלים. בגישת FIRB הבנק בונה אומדן של ההסתברות לחדלות פרעון של הלקוח (PD). בגישת AIRB הבנק בנוסף בונה אומדן של ההפסד בהינתן חדלות פרעון (LGD) והיקף החשיפה במועד חדלות הפרעון (EAD). מנתונים אלו גוזר הבנק את היקף ההון הרגולטורי שעליו להחזיק בגין חשיפת האשראי ללווה נתון.
- דירקטוריון הבנק רואה בהטמעת תהליכי באזל 2 יעד מרכזי לשנים הקרובות, הזדמנות למיציא תועלות עסקיות ולשדרוג תהליכי הבקרה וניהול הסיכונים. הדירקטוריון הנחה את הנהלת הבנק לפעול ליישום הגישה הפנימית הבסיסית בתחומי האשראים, במקביל ליישום הגישה הסטנדרטית במסגרת תחום לוחות הזמנים שנקבעו על ידי בנק ישראל.
- דרישות ההון בגין הסיכונים התפעוליים תחושב בשלב זה בגישת האינדיקטור הבסיסי.
- לצורך הערכות ליישום המלצות באזל 2 בשנת 2009 ובהתאם להנחיות בנק ישראל, נדרשו הבנקים לבצע סקר להערכת ההשפעה הכמותית (QIS) Quantitative Impact Study.
- הסקר נועד לקדם את ההטמעה של באזל 2, ולבחון השפעת יישום הגישה הסטנדרטית בבאזל 2 על יחס ההון לרכיבי סיכון.
- לשם כך הוקמה בבנק תשתית נתונים מיכונית הכוללת את כל המידע העסקי של הבנק בפירוט עד לרמת העסקה הבודדת, תוך הקפדה על שלמות והתאמה לנתונים המשמשים לדיווח על פי הוראות בזל 1. תשתית זו תשמש את הבנק בהיערכותו לכל יישומי באזל 2 בעתיד.
- תוצאות הסקר הוגשו לבנק ישראל באפריל 2008, על בסיס נתוני ספטמבר 2007.
- כמו כן, נערך סקר פערים בהקשר לנדבך 2. תוכנית העבודה הנגזרת מסקר זה צפויה להיות מוגשת לאישור הדירקטוריון במהלך הרבעון השני של שנת 2008.
- דרישות גילוי מסויימות לפי נדבך 3 יושמו ושולבו החל מהדוחות הכספיים לשנת 2007, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.
- ההערכות ליישום באזל 2 מונחית על ידי וועדת היגוי בראשות ראש אגף משאבים ומיושמת בתוכנית העבודה כפרויקט יעודי, על ידי המערך לניהול סיכונים.

הנהלת הבנק עוקבת אחת לחודש אחר ההתקדמות בפרויקט במקביל למעקב המתבצע בתדירות רבעונית על ידי הדירקטוריון.

מסמכים שפורסמו על ידי בנק ישראל במהלך הרבעון הראשון של שנת 2008:

- מסמך טיוטא "מסגרת עבודה לפיקוח ממוקד סיכון", אשר מטרתו להציג את מסגרת העבודה של הפיקוח על הבנקים לנושאי פיקוח ממוקד סיכון, תוך הערכה מובנית של פרופילי הסיכון בתאגידים הבנקאים. טיוטא זו נמצאת בהתאמה למסמכי הנדבך השני בהוראות באזל 2, ובמיוחד "תהליך הסקירה וההערכה הפיקוחי" (SREP) ותוצרי "המערכת להערכת סיכונים" (RAS). הטיוטא מגדירה מתודולוגיה מפורטת:
  - א. להערכת הסיכונים המובנים אליהם חשוף הבנק, בהתייחס לסביבה החיצונית וקווי העסקים.
  - ב. הערכת הממשל התאגידי, ניהול הסיכונים והבקורות הפנימיות בבנק.להערכת המפקח, מתכונת זו תאפשר התמקדות הפיקוח על הבנקים בתחומים בעלי הסיכון הגדול ביותר לבנק.
- כתשית להערכות ליישום הוראות באזל 2 ב-2009, ובהמשך לטיוטות קודמות, פורסם מסמך "באזל 2 - הנדבך הראשון, תחולה והגישה הסטנדרטית, טיוטא שניה ושלישית להתייעצות": מסמך זה מגדיר במפורט את סעיפי הנדבך הראשון בהוראת באזל 2 תוך שילוב ההחלטות העדכניות של הפיקוח על הבנקים בישראל בנושאים בהם מקנה וועדת באזל שיקולי דעת למפקח המקומי. מסמך זה נותח בבנק במפורט להיבטיו העסקיים, המשפטיים והתפעוליים, וגובשו נקודות המפתח הראויות לטיפול ולהתייחסות. בהתאמה לנקודות אלה, נערכו מספר סבבי הדרכה בבנק, כולל דירקטוריון הבנק, ההנהלה הבכירה ומספר רב של בעלי תפקידים במטה ובסניפים.
- מסמך "באזל 2, הנדבך הראשון- גישת הדירוגים הפנימיים לסיכונים אשראי (IRB) - טיוטא שניה": בטיוטא זו שולבו העמדות העדכניות של הפיקוח על הבנקים בישראל. עיקרן של עמדות אלה הן הבהרת ההגדרות למהותם העיסקית של נכסי הסיכון, לכימות רכיבי הסיכון ולכללים לפיהם ניתן יהיה לחשב בגישת IRB.
- מסמך " באזל 2- טיוטא בנושא ניהול סיכונים אשראי": טיוטא זו מהווה תרגום של המלצות באזל משנת 2000 בנושא זה. הטיוטא מגדירה קבוצה של עקרונות לניהול סיכונים אשראי, בנושאי יצירת סביבת סיכון אשראי נאותה, התנהלות במסגרת תהליך אישור אשראי נאות ושימור תהליכים נאותים לתפעול אשראי, מדידתו וניטורו.
- מסמך "באזל 2 - טיוטא בנושא חיזוק הממשל התאגידי בתאגידים בנקאיים" - מטרת המסמך לסייע לבנקים בהבטחת אימוצם ויישומם של נהגים נאותים של ממשל תאגידי. ניתנו הבהרות לתפקידי הדירקטוריון והנהלה הבכירה בניהול הסיכונים, ולצורך בהתווית אסטרטגיות לפעילות הבנק וקביעת אחריות לדיווח על ביצוען, תוך דגש על אסטרטגיות וטכניקות לניהול הסיכונים. הפיקוח מגדיר 4 מרכיבי

פיקוח הכרחים: פיקוח על ידי הדירקטוריון, פיקוח על ידי יחידים שאינם מעורבים בניהול העיסקי השוטף, פיקוח ישיר על העסק ופונקציות בלתי תלויות של ניהול סיכונים ושל ציות ובקרות.

- מסמך "באזל 2, הנדבך הראשון – סוגיות משפטיות" - המסמך מציג שלוש קבוצות של סוגיות משפטיות שהועלו על ידי הבנקים, בהתאמה למתווה הטיפול:

- א. שני נושאים שיטופלו בשלב ראשון בפיקוח על הבנקים, ויובאו לדיון עם הבנקים מאוחר יותר : מאגרי נתונים משותפים ושיתוף מידע ומגבלת החומות הסיניות בין נוסטרו וניהול תיק האשראי.
- ב. סוגיות משפטיות שידונו עם הבנקים בפורום משותף.
- ג. נושאים שנתנה לגביהם התייחסות ובנק ישראל הביע עמדתו.

- מסמך "באזל 2- טיוטא בנושא מסגרת למערכות בקרה פנימית בתאגידים בנקאיים": המסמך מתבסס על המלצות וועדת באזל מ-2006, והכוונה לקדמו להוראת שעה. גישת הפיקוח היא כי הנחיות אלה למערכות בקרה פנימית מעודדות פרקטיקות ניהול סיכונים נאותות, ומעלות הסיכוי לגילוי מוקדם של בעיות הגורמות להפסדים פוטנציאליים. ההנחיות הן בתחומי פיקוח ההנהלה ותרבות הבקרה, זיהוי והערכת סיכונים, פעילויות בקרה והפרדת תפקידים, מידע פנימי וחיצוני וערוצי תקשורת ופעילויות ניטור מתמשך ותיקון לקויים.

הלבנת הון

היחידה לאיסור הלבנת הון הוקמה באוגוסט 2002 ומרכזת את הטיפול הכולל ביישום החקיקה בנושא. כאחראית על יישום חוק איסור הלבנת הון ומימון טרור בבנק משמשת היעצת המשפטית הראשית של הבנק עו"ד רחלי פרידמן. במהלך שנת 2005 נכנס לתוקפו חוק איסור מימון טרור, התשס"ה - 2005 וכן תיקון להוראה 411 להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר "מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות". בעקבות כך פותחה מערכת מיכונית אשר סורקת את כלל הפעולות המבוצעות בבנק אל מול רשימה של ארגוני ופעילי טרור. כמו כן נעשה בבנק שימוש במערכת ממוכנת המשמשת לאיתור פעולות בלתי רגילות ומעקב אחר חשבונות של לקוחות בסיכון גבוה.

לקראת סוף שנת 2006 נכנס לתוקפו תיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור) התשס"א - 2001 אשר יושם בבנק במספר מועדים כאשר האחרון שבהם היה בפברואר 2008. כמו כן, בחודשים הקרובים צפוי תיקון נוסף לצו.

הבנק פועל באופן רציף להטמעת נושא איסור הלבנת הון ומימון טרור בקרב כלל עובדי הבנק והחברות הבנות. במסגרת זו מפותחות ומשופרות באופן שוטף המערכות המיכוניות של הבנק, מעודכנים נהלי העבודה, נקבעים נהלים חדשים במידת הצורך ומבוצעים מהלכי למידה והדרכה נרחבים בקרב כלל העובדים והמנהלים בבנק. כחלק מתהליך ההדרכה, נדרשו כל עובדי הבנק לבצע לומדה ממוחשבת ייעודית לנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור, אשר הותאמה לבעלי תפקידים שונים בבנק, ולפתור מבחן ממוחשב. כמו כן, הנושא שולב בתכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית ונקבעו בקרות ייחודיות.

קצין ציות

על מנת לקיים את אחריות הבנק למלא אחר דרישות החוק והתקנות האחרות בתחום הצרכני וכפועל יוצא מהוראת המפקח על הבנקים פועל בבנק קצין ציות. תפקידו הוא לסייע לעובדי הבנק ומנהליו לקיים את אחריותם לציית לכל ההוראות בתחום הצרכני. קצין הציות פועל בהתאם למדיניות ציות שאושרה בדירקטוריון.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים

כללי החשבונאות המשמשים לעריכת הדוחות הכספיים מפורטים בבאור 1 לדוחות כספיים אלו ולדוחות הכספיים לשנת 2007. יישום כללים אלה על ידי הנהלת הבנק כרוך בהנחות ובאומדנים שונים המשפיעים על ערכם של הנכסים, ההתחייבויות והתוצאות העסקיות של הבנק. פרוט התייחסות הבנק לנושאים, אשר האומדנים וההערכות ששימשו בהכנתם רגישים לשינויים במשתנים שונים ועלולים להשפיע על התוצאות העסקיות, ניתן בדוח הדירקטוריון לשנת 2007. הנושאים בהם האומדנים וההנחות קריטיים לדעת ההנהלה הינם:

הפרשה לחובות מסופקים, מכשירים פיננסיים נגזרים, חישובים אקטואריים להתחייבויות בנושא זכויות עובדים, סיווג ההשקעה בניירות ערך, תביעות תלויות, השקעות בתאגידים ריאליים ובניינים וצידוד.

במהלך שלושת החודשים הראשונים של השנה לא חלו שינויים במדיניות החשבונאית של הבנק בנושאים הקריטיים הנ"ל. הנהלת הבנק סבורה כי האומדנים וההערכות שישמשו בהכנת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

עדכוני חקיקה

עדכוני חקיקה ונוהל בנקאי תקין במערכת הבנקאית:

חוק איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן, התשס"ח-2008

ביום 8 באפריל 2008 פורסם החוק שתכליתו למנוע השקעה של מוסדות פיננסיים ישראלים בתאגידים המקיימים קשר עסקי מהותי, התורם כלכלית, במישרין או בעקיפין, לאיראן. החוק קובע, בין היתר, כי מוסד פיננסי (כהגדרתו בחוק, לרבות תאגיד בנקאי), לא ישקיע (כהגדרת המונח בחוק) בתאגיד הנכלל ברשימה שתפורסם על-ידי ועדת יישום (ועדה שתוקם לצורך יישום הוראות החוק) ואם השקיע בתאגיד טרם הכללתו ברשימה - ימכור החזקותיו בו בתוך 90 יום מיום הכללתו ברשימה. דרכי פרסום הרשימה תקבענה בתקנות שיתקנו מכח החוק.

הבנק לומד את הוראות החוק ונערך לפעול בהתאם לו, לכשיתקנו התקנות האמורות.

חוק המכר (דירות)(הבטחת השקעה של רוכשי דירות)(תיקון מס' 4+5), התשס"ח - 2008

ביום 6 באפריל 2008 פורסמו שני תיקונים, מס' 4 ו-5, לחוק המכר (דירות)(הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1947.

התיקונים משנים את ההסדר החקיקתי הקיים כיום באופן שהם מעניקים הגנה רחבה יותר לרוכשי דירות הן ביחס לכסף המופקד ע"ח תמורת הדירה אותה רכשו והן ביחס לעילות חילוט נוספות אשר לא נזכרו קודם לכן בחוק (מניעה מוחלטת למסור את החזקה בדירה שלא עקב ביטול חוזה המכר, אי יכולת להעביר בעלות או כל זכות אחרת בדירה לרוכש מחמת צו הקפאת הליכים). התיקונים מסדירים, בין היתר, את אופן ביצוע ליווי פיננסי של פרויקט בניה על-ידי

תאגיד בנקאי, מאמצים את "הסדר השוברים" שנקבע על ידי המפקח על הבנקים באופן שכספי התמורה בגין הדירה לא ישולמו לידי הקבלן אלא ישירות לבנק, קובעים כי הבטחת כספי הרוכשים בדרך של מסירת ערבות חוק מכר תעשה לאחר תשלום סכום העולה על 7% ממחיר הדירה (במקום 15% כפי שצוין בחוק לפני התיקון) ומגדירים את המונח "מחיר הדירה" על מנת שיובהר, כי כל סכום שהקונה התחייב לשלם למוכר בחוזה המכר בקשר לרכישת הדירה ייחשב כחלק ממחירה. בנוסף, החוק מטיל אחריות פלילית על תאגיד בנקאי (ולא על נושא משרה בתאגיד) בגין הפרות של חוק זה על ידי התאגיד הבנקאי (אי הוצאת ערבות בנקאית, אי הוצאת פנקס שוברים וכו'). הבנק לומד את התיקונים לחוק ונערך לפעול בהתאם לאמור בהם.

חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה)(תיקון מס' 20), התשס"ח-2008

ביום 6 במרס 2008 פורסם תיקון מס' 20 אשר ביטל את "חוק התיאומים" (חוק שמטרתו הייתה לנטרל את השפעות האינפלציה בחישוב ההכנסה החייבת של נישומים, כך שההכנסה שמתקבלת לאחר ביצוע ההתאמות תהיה במונחים ריאליים) החל משנת המס 2008 וזאת בשל שיעורי אינפלציה נמוכים בשנים האחרונות ומכיוון שהשפעת התיאום לאינפלציה בשיעורים כאלה שולית, מעוותת ואינה מצדיקה את העלות והטרחה של קיום הוראות החוק. השפעת ביטולו של "חוק התיאומים" על תוצאות פעילות הבנק הינה באופן שכל שיעור אינפלציה חיובי של 1% צפוי להקטין את הרווח הנקי בהיקף של כ- 5 מיליון ש"ח (לפי אחוז המס ובסיס ההון לשנת 2007). הבנק מיישם את החוק החל מהרבעון הראשון של שנת 2008. כמו כן, במסגרת התיקון האמור תוקנו הגדרות "רווח" ו-"שכר" בחוק מע"מ. על פי ההגדרות החדשות מס רווח יחושב לאחר ניכוי מס שכר והגדרת שכר לצורך חישוב מס שכר תכלול גם את תשלום חלק המעביד בגין דמי ביטוח לאומי. השפעת תיקון ההגדרות הנ"ל על תוצאות הבנק לרבעון הראשון של שנת 2008 הינה גידול ברווח הנקי (לאחר השפעת המס) בסך של כ- 0.6 מיליון ש"ח.

צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א-2001

ביום 12 בפברואר 2008 נכנס לתוקף שלב נוסף בתיקון הצו, תיקון אשר עוסק, בין היתר, בנושאים הבאים:

1. אין לקבל להפקדה שיקים, בשקלים ובמט"ח, המשוכים על בנקים הפועלים ברשות הפלסטינית, שלא מוטבעים על פניהם פרטי הזיהוי של בעלי החשבון באותיות לטיניות וספרות הנהוגות בישראל.
2. אין לקבל שיקים לגביה, בשקלים ובמט"ח, שהוצגו על-ידי בנקים הפועלים ברשות הפלסטינית, ללא קבלת פרטי החשבון בו הופקד השיק ופרטי הזיהוי של כל בעלי החשבון באותיות לטיניות וספרות הנהוגות בישראל.
3. אין לקבל להפקדה שיקים מוסבים המשוכים על בנקים הפועלים ברשות הפלסטינית ואין לקבל לגבייה שיקים מוסבים שהוצגו ע"י בנקים הפועלים ברשות הפלסטינית.
4. אין לקבל העברה כספית בסכום העולה על 5,000 ש"ח מבנקים הפועלים ברשות הפלסטינית ללא קבלת פרטי החשבון של הצד האחר לפעולה ופרטי הזיהוי של כל בעלי החשבון באותיות לטיניות וספרות הנהוגות במדינת ישראל.
5. הבנק מחויב בבדיקת הצד הנגדי של העברות לטריטוריות ומדינות בסיכון גבוה אל מול רשימה של ארגוני ופעילי טרור מוכרזים וכן בדיווח לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור על העברות כאמור בסכום העולה על

5,000 ש"ח. כמו כן, הבנק חייב בדיווח על פעולה של הפקדת שיקים המשוכים על מוסד פיננסי במדינה או בבריטוריה בסיכון גבוה ועל פעולה של תשלום שיקים שהוצגו לגביה בידי מוסד פיננסי כאמור, בסכום שווה ערך ל - 5,000 ש"ח לפחות.

הבנק פועל בהתאם להוראות הצו אשר נכנסו לתוקף לאחרונה.

יזמות חקיקה והסדרה:

תזכיר לתיקון חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981

ביום 7 באפריל 2008 פורסם תזכיר החוק שעיקרו יישום המלצות הוועדה הבינמשרדית לבחינת כשלי השוק במערך סליקת כרטיסי האשראי בישראל, ועדה שמונתה בחודש אוגוסט 2005 במטרה לבחון את כשלי השוק במערך סליקת העסקאות לבתי העסק ואת הדרכים להתמודד עם כשלים אלו, ככל שישנם. התזכיר המוצע קובע, בין היתר, כי מי שהנפיק 10% או יותר ממספר כרטיסי החיוב שהונפקו בישראל, לשימוש בישראל, בשנה שקדמה לקביעה כאמור הוא "מנפיק גדול". המפקח על הבנקים יוסמך להורות ל"מנפיק גדול" לאפשר לסולקים אחרים לסלוק עסקאות שבוצעו באמצעות כרטיסי החיוב של אותו "מנפיק גדול", אם הוא סבור שהדבר נדרש לצורך הבטחת התחרות בתחום סליקת כרטיסי חיוב או לצורך הבטחת טובת הלקוחות או הספקים. התזכיר מסמך עוד את המפקח על הבנקים לפקח על גובה עמלה הצולבת, שהינה העמלה המשולמת בידי הסולק למנפיק בגין סליקה צולבת, זאת במסגרת סמכותו לפקח על עמלות לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981.

אם וככל שיתקבל התיקון לחוק, בנוסחו כמפורט בתזכיר, יכול שתהיה לו השפעה על היקף ההכנסות והרווחיות של "שוק המנפיקים", הרלבנטי גם לבנק בכובעו כמנפיק של כרטיסי חיוב (זאת במידה שאכן יוטל פיקוח על גובה העמלה הצולבת).

הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון - הגנת בית המגורים), התשס"ח-2008

הצעת חוק פרטית שהונחה על שולחן הכנסת ביום 18 בפברואר 2008 אשר קובעת, כי הגנת בית המגורים הניתנת לחייב (שתכליתיה הענקת דיור חלופי לחייב) והמעוגנת בסעיף 38 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, אינה ניתנת להתניה או לויתור. אם וככל שתתקבל ההצעה יהא על הבנק להעמיד דיור חלופי לכל חייב אשר לא עמד בתשלומי המשכנתא שקיבל מהבנק ובעקבותיהם פונה מדירתו הממושכנת. בתוך כך, הבנק יידרש לשקול עריכת שינויים בתנאים העסקיים הנלווים למשכנתאות אשר הוא מעמיד ללקוחותיו, זאת כתוצאה מהנטל החדש שיוטל עליו.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא סיכונים סביבתיים

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין שהפיץ המפקח על הבנקים להערות התאגידים הבנקאיים ביום 10 בינואר 2008. הרקע לפרסום הטיוטה הינו היווצרות הצורך לכך שתאגידים בנקאיים יהיו מודעים לחשיפה האפשרית לסיכונים סביבתיים, על היבטיהם השונים, וינהלו אותם. הטיוטא מטילה על התאגידים הבנקאיים, בין היתר, את החובות הבאות: קיום דיון בדירקטוריון אודות אופן ניהול החשיפה לסיכון סביבתי, הגדרת האחראים לעניין זה, קביעת מנגנונים לניטור ולבקרה אחרי חשיפה זו וכן העמדת אמצעים וכלים תומכים, לרבות ביצוע הדרכות והכשרות רלבנטיות לעובדים המעורבים בתהליך.

בתחילת חודש אפריל 2008 עודכנה הטייטא באופן שנקבע בה, כי תחולתה תהיה על השקעות ומימון פרויקטים בסכום של 50 מיליוני ש"ח ומעלה. כמו כן, במסגרת עדכון הטייטא נקבעו מועדים שבהם יהא על התאגיד הבנקאי לעמוד בחובות שפורטו לעיל.

הבנק לומד את הוראות הטייטא המוצעת, לרבות העדכונים האחרונים שהוכנסו בה.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו.

הדוחות הכספיים נערכים על ידי אגף חשבונאי ראשי בראשותה של גב' נטע אברהמוב ביטן, החשבונאית הראשית. במסגרת עריכת הדוחות הכספיים נערכים דיונים מקדימים עם חברי הנהלת הבנק ועובדים בכירים אחרים, במסגרת הנושאים שבאחריותם. כמו כן, מתקיימים דיונים בטייטת הדוחות עם המנכ"ל, מר חיים פרייליכמן ועם יושב ראש הדירקטוריון, מר זאב אבליס.

במסגרת יישום סעיף 302 של חוק סארבאנס אוקסלי מופו תהליכי העיבוד והעריכה העיקריים של הדוחות הכספיים, וכן מופו הסיכונים והבקורות ביחס לתהליכים שמופו.

בסוף כל רבעון כל מבצעי הבקורות מאשרים למנהל ה – SOX באגף חשבונאי ראשי את ביצוע הבקורות. בנוסף, נושאי המשרה הרלוונטיים חותמים על הצהרה מול המנכ"ל והחשבונאית הראשית, כי בהתבסס על ידיעתם, הדיווחים שבתחום אחריותם אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסרים בהם מצגים של עובדות מהותיות הנחוצות כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדיווחים, וכי הדיווחים משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות את הנושאים הנכללים בהם.

לאורך כל תקופת עריכת הדוחות מתקיימות התייעצויות שוטפות עם רואי החשבון המבקרים. בנוסף, בכל רבעון מתקיים דיון בנוכחות רואי החשבון המבקרים, המנכ"ל, החשבונאית הראשית וראש אגף עסקים, גב' עדנה פרס-לכיש, בו עולות לדיון סוגיות מהותיות הרלוונטיות לרבעון.

עם סיום עריכת הדוחות מתכנסת ועדת גילוי המורכבת מחברי הנהלת הבנק ובכירים נוספים, אשר במסגרתה מתקיים דיון מקדמי בטייטת הדוחות.

מדיי רבעון, לפני הדיון בדוחות במסגרת הדירקטוריון, מתכנסות שתי ועדות מאזן מטעם הדירקטוריון: ועדת המאזן הראשונה מקיימת דיון בהפרשות לחובות מסופקים, בהשתתפות יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל, ראש אגף עסקים, מנהלת מחלקת אשראים מיוחדים ורואי החשבון המבקרים, לצורך אישור הפרשות לחובות מסופקים בטרם יובאו הדוחות לאישור הדירקטוריון.

לאחר מכן, מתכנסת ועדת מאזן פעם נוספת לדיון מקדמי מפורט בטייטת הדוחות הכספיים. הדיון נערך בהשתתפות יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל, החשבונאית הראשית ורואי החשבון המבקרים.

במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים על ידי ועדת המאזן והדירקטוריון, מועברות טייטות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון לעיונם והערותיהם של הדירקטורים, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לדיון בדוחות הכספיים.

בוועדת המאזן חברים חמישה דירקטורים, כאשר ארבעה מתוכם הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

הערות ועדת המאזן, באם ישנן, מיושמות וטייטה סופית עולה לדיון בדירקטוריון.
לפרטים בדבר הדירקטורים וחברותם בועדות השונות ראה בפרק "הדירקטוריון" בדוח השנתי של שנת 2007.

בישיבת הדירקטוריון הדנה באישור הדוחות הכספיים הרבעוניים, משתתפים כל חברי הדירקטוריון, המנכ"ל, החשבונאית הראשית וראי החשבון המבקרים. בישיבה הדנה בדוחות הכספיים השנתיים משתתפים בנוסף גם כל חברי פורום ישיבות ההנהלה.
בתום הדיון מתקבלת החלטה בדבר אישור הדוחות הכספיים של הבנק, והסמכת יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאית הראשית לחתום על הדוחות הכספיים.

בקורות ונהלים

ביום 15 בנובמבר 2004 פירסם המפקח על הבנקים הוראה בדבר הצהרה שתצורף לדוחות רבעוניים ושנתיים של תאגידים בנקאיים. החל מדוחות ביניים ליום 30 ביוני 2005, מנכ"ל הבנק והחשבונאית הראשית חותמים כל אחד בנפרד על הצהרה בנושא "הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי" בהתאם להוראות סעיף 302 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנקבע בארצות הברית (להלן "הצהרה על הגילוי"). הצהרה על הגילוי כאמור מתייחסת לבקורות ונהלים לגבי גילוי אשר נקבעו במטרה להבטיח, שמידע אשר הבנק נדרש לגלות בדוחותיו הכספיים נרשם, מעובד, מסוכם ומדווח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובהתאם להוראות דיווח נוספות. "בקורות ונהלים לגבי גילוי" נועדו בין השאר להבטיח שמידע זה, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד באופן הולם, על מנת לאפשר קבלת החלטת במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

בשלב זה, ההצהרה על הגילוי אינה אמורה לכסות את ההיבטים הרחבים של הערכת "אפקטיביות הבקרה הפנימית של הדיווח הכספי" שנקבעו בסעיף 404 אשר כוללים בין היתר, תכנון תהליך, שמטרתו לספק מידה סבירה של ביטחון באשר להערכת המדיניות והנהלים הנוגעים לדיוק הרישומים ושלמותם, הרשאות נכונות לרישום תקבולים ותשלומים, מניעה ואיתור של פעולות לא מורשות אשר עלולות להשפיע באופן מהותי על הדיווח הכספי של הבנק. ב-5 בדצמבר 2005 פרסם המפקח על הבנקים חוזר המפרט הוראות ליישום דרישות סעיף 404 של ה- Sox Act. בסעיף 404 נקבעו על ידי ה- SEC וה- Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח בחוזר הנ"ל קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה- SEC שפורסמו מכוחו.
  - בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מגודרת ומוכרת, ומודל COSO עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.
  - יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכת תשתית של בקורות פנימיות בבנק והליך פיתוח של מערכות אלה מחייב את הבנק להיערך ולקבוע שלבים ויעדי ביניים עד ליישומן המלא.
- הבנק נמצא בעיצומה של ההערכות ליישום הוראה זו, בהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו ובשיתוף יועצים שנשכרו לביצוע הפרויקט.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאית הראשית של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל והחשבונאית הראשית הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינן אפקטיביות כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון הראשון המסתיים ביום 31 במרס 2008 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

במהלך שלושת החודשים הראשונים של השנה קיים הדירקטוריון 4 ישיבות במליאתו ו- 19 ישיבות של ועדות הדירקטוריון השונות.

חיים פרייליכמן

מנהל כללי ראשי

זאב אבלס

יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 28 במאי 2008.

נתונים על שינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס		
	2007	2008	
	%	%	
2.79	(0.43)	0.39	שיעור שינוי מדד המחירים ה"דוע"
דולר של ארה"ב			
(8.97)	(1.66)	(7.62)	שיעור שינוי נומינלי:
אירו			
1.71	(0.54)	(0.75)	שיעור שינוי נומינלי:

נתונים נבחרים מהדוחות הכספיים המאוחדים (במיליוני ש"ח)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס

שינוי	2007	2008
-6.0%	150	141
-50.0%	20	10
0.8%	130	131
* - 18.7%	80	65
-1.9%	159	156
0.0%	24	24
-17.2%	29	24
	6.3%	6.1%

רווחיות

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
הפרשה לחובות מסופקים
רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח נקי מפעולות רגילות
רווח נקי
תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון העצמי ⁽¹⁾

31 במרס 2008

שינוי	31 בדצמבר 2007	31 במרס 2008
1.9%	17,503	17,840
-22.3%	8,051	6,253
-3.5%	26,713	25,777
1.5%	1,586	1,609
-2.1%	31,622	30,968

מאזן

אשראי לציבור
ניירות ערך
פקדונות הציבור
הון עצמי
סך כל המאזן

יחסים פיננסיים

הון עצמי לסך כל המאזן	5.0%	5.2%
הכנסות תפעוליות ואחרות לסך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	47.2%	41.7%
הכנסות תפעוליות ואחרות מסך כל ההכנסות	34.7%	33.2%
הוצאות בגין הפרשה לחובות מסופקים מתוך האשראי לציבור ⁽¹⁾	0.46%	0.22%
הון לרכיבי סיכון	12.0%	11.7%

(1) על בסיס שנתי.

* נובע מירידה בהכנסות מדיבידנד בזק.

שיעורי הכנסה והוצאה לפי בסיסי הצמדה מאוחד (1)

סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שנתיימו ביום 31 במרס (לא מבוקר)

2007				2008				
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	
ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	(הוצאות) מימון	ממוצעת (2)	ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	(הוצאות) מימון	ממוצעת (2)	
ב-%	ב-%	מימון	במיליוני ש"ח	ב-%	ב-%	מימון	במיליוני ש"ח	
	5.56	213	* 15,653		5.35	222	16,922	מטבע ישראלי לא צמוד
		25	2,684			37	3,885	נכסים (4)
5.29		238	18,337	5.07		259	20,807	השפעת נגזרים (3)
	(4.05)	(153)	* 15,329		(3.87)	(156)	16,367	התחייבויות
		(32)	2,940			(46)	3,705	השפעת נגזרים (3)
(4.11)		(185)	18,269	(4.09)		(202)	20,072	סה"כ
1.18	1.51			0.98	1.48			פער ריבית
	3.40	35	* 4,171		6.02	65	4,416	מטבע ישראלי צמוד למדד
		* 1	118			3	36	נכסים (4)
3.40		36	4,289	6.25		68	4,452	השפעת נגזרים (3)
	(2.20)	(21)	3,841		(4.95)	(46)	3,785	התחייבויות
		* (1)	178			(2)	321	השפעת נגזרים (3)
(2.21)		(22)	4,019	(4.76)		(48)	4,106	סה"כ
1.19	1.20			1.49	1.07			פער ריבית
	0.58	12	8,353		(21.48)	(489)	8,334	מטבע חוץ (5)
		* 169	* 7,099			708	11,760	נכסים (4)
4.77		181	15,452	4.43		219	20,094	השפעת נגזרים (3)
	1.38	29	8,360		21.15	483	8,373	התחייבויות
		* (165)	* 6,805			(688)	11,677	השפעת נגזרים (3)
(3.64)		(136)	15,165	(4.15)		(205)	20,050	סה"כ
1.13	1.96			(8) 0.28	(0.33)			פער ריבית

מטבע חוץ - נומינלי ב-\$ ארה"ב (5)

לשלושה חודשים שנתיימו ביום 31 במרס (לא מבוקר)

2007				2008				
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	
ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	(הוצאות) מימון	ממוצעת (2)	ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	(הוצאות) מימון	ממוצעת (2)	
ב-%	ב-%	מימון	במיליוני \$	ב-%	ב-%	מימון	במיליוני \$	
	6.01	29	1,973		4.70	26	2,251	מטבע חוץ (5)
		* 13	* 1,678			19	3,176	נכסים (4)
4.68		42	3,651	3.36		45	5,427	השפעת נגזרים (3)
	(4.11)	(20)	1,975		(3.59)	(20)	2,259	התחייבויות
		* (12)	* 1,609			(19)	3,154	השפעת נגזרים (3)
(3.62)		(32)	3,584	(2.91)		(39)	5,413	סה"כ
1.06	1.90			0.45	1.11			פער ריבית

* סווג מחדש.

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (4) א. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב. לשלושה חודשים שנתיימו ביום 31 במרס 2008 במגזר הלא צמוד נוסף סך של 6.9 מיליוני ש"ח, במגזר הצמוד מדד נוסף סך של 5.8 מיליוני ש"ח ובמגזר מטבע חוץ נוסף סך של 1.9 מיליוני ש"ח (לשלושה חודשים שנתיימו ביום 31 במרס 2007 במגזר הלא צמוד הופחת סך של 11.5 מיליוני ש"ח, במגזר הצמוד מדד הופחת סך של 0.4 מיליוני ש"ח, ובמגזר מטבע חוץ נוסף סך של 2.5 מיליוני ש"ח).
- ב. למעט מכשירים נגזרים.
- (5) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (6) לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
- (7) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
- (8) הירידה במרווח במט"ח נובעת בעיקרה מהשפעת ירידת שער הדולר וירידת הריבית הדולרית, וכן מהשפעת הצגת המכשירים הפיננסיים הנגזרים על פי שוויים ההוגן.

שלושה חודשים שנתיימו ביום 31 במרס (לא מבוקר)

2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה
ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים (3)	(הוצאות) מימון	ממוצעת (2) במיליוני ש"ח	ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים (3)	(הוצאות) מימון	ממוצעת (2) במיליוני ש"ח
ב-%	ב-%			ב-%	ב-%		
	3.74	260	28,177		(2.70)	(202)	29,672
		195	9,901			748	15,681
4.87		455	38,078	4.90		546	45,353
	(2.12)	(145)	27,530		3.88	281	28,525
		(198)	9,923			(736)	15,703
(3.71)		(343)	37,453	(4.18)		(455)	44,228
<u>1.16</u>	<u>1.62</u>			<u>0.72</u>	<u>1.18</u>		
		* 11				6	
		27				44	
		150				141	
		(20)				(10)	
		130				131	
			28,177				29,672
			378				774
			* 710				163
			(70)				(67)
			<u>29,195</u>				<u>30,542</u>
			27,530				28,525
			363				795
			* 518				254
			<u>28,411</u>				<u>29,574</u>
			784				968
			* 1,419				938
			* 664				297
			<u>1,539</u>				<u>1,609</u>

סך הכל

נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (4)
 השפעת נגזרים (3)
 סה"כ נכסים
 התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון
 השפעת נגזרים (3)
 סה"כ התחייבויות
 פער ריבית

בגין אופציות
 עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות (6)
 רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
 הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת)
 רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל

נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (4)
 נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים (7)
 נכסים כספיים אחרים
 הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
 סך כל הנכסים הכספיים

סך הכל

התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון
 התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים (7)
 התחייבויות כספיות אחרות
 סך כל התחייבויות הכספיות
 סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות
 נכסים לא כספיים
 התחייבויות לא כספיות
 סך כל האמצעים ההוניים

אני, חיים פרייליכמן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2008 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של הבנק. וכן:
  - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת הכנה של הדוח;
  - (ב) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
  - (ג) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת ולוועדת המאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אני, נטע אברהמוב ביטן, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2008 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של הבנק. וכן:
  - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת הכנה של הדוח;
  - (ב) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
  - (ג) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת ולוועדת המאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

לכבוד
הדירקטוריון של בנק אגוד לישראל בערבון מוגבל
תל –אביב

א.ג.נ.,

**הנדון: סקירת דוחות כספיים ביניים מאוחדים בלתי מבוקרים
לתקופה של שלושה חודשים שנסתיימה ביום 31 במרס 2008**

לבקשתכם, סקרנו את תמצית מאזן הביניים המאוחד של בנק אגוד לישראל בערבון מוגבל והחברות המאוחדות שלו ליום 31 במרס 2008, את תמצית דוחות הרווח והפסד המאוחדים ביניים ואת תמצית הדוחות על השינויים בהון העצמי ביניים לתקופה של שלושה חודשים שנסתיימה באותו תאריך.

סקירתנו נערכה בהתאם לנהלים שנקבעו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. הנהלים כללו בין השאר: קריאת הדוחות הכספיים הנ"ל, קריאת פרוטוקולים של אסיפות בעלי המניות ושל ישיבות הדירקטוריון וועדותיו, וערכת בירורים עם האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים.

הומצאו לנו דוחות של רואי חשבון אחרים בדבר סקירת דוחות כספיים ביניים של חברות מאוחדות, אשר נכסיהן מהווים כ-0.18% מכלל הנכסים הכלולים בתמצית מאזן הביניים המאוחד ליום 31 במרס 2008 ורווחיהן מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים וההכנסות התפעוליות והאחרות מהווים כ-1.56% מכלל הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים וההכנסות התפעוליות והאחרות בתמצית דוחות רווח והפסד המאוחד ביניים לשלושת החודשים שנסתיימו באותו תאריך. כמו כן, הומצאו לנו דוחות של רואי חשבון אחרים בדבר סקירת תמצית דוחות ביניים של חברות כלולות אשר ההשקעה בהן מהווה כ-0.05% מכלל הנכסים הכלולים בתמצית מאזן הביניים המאוחד ליום 31 במרס 2008 וחלק הבנק ברווח שלהן מהווה כ-1.27% מהרווח הנקי הכלול בתמצית דוח רווח והפסד המאוחד ביניים לשלושת החודשים שנסתיימו באותו תאריך.

מאחר שהסקירה שנערכה היא מצומצמת בהיקפה ואינה מהווה בדיקה בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, אין אנו מחויבים דעה על דוחות הביניים המאוחדים.

בביצוע סקירתנו, לרבות עיון בדוחות רואי חשבון אחרים, כאמור לעיל, לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך, שיש צורך בשינויים מהותיים בדוחות התמציתיים האמורים, כדי שיוכלו להיחשב כדוחות הערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 2(ב)1 בדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות בקשר להגשת תובענה ייצוגית.

בכבוד רב,

סומך חייקין
רואי חשבון

28 במאי 2008

תמצית מאזנים מאוחדים ליום

סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2007 (מבוקר)	31 במרס 2007 (לא מבוקר)	31 במרס 2008 (לא מבוקר) במיליוני ש"ח	
			נכסים
4,710	3,556	4,915	מזומנים ופקדונות בבנקים
8,051	* 7,061	6,253	ניירות ערך
-	39	-	ניירות ערך שנשאלו
17,503	* 18,089	17,840	אשראי לציבור
16	23	16	השקעה בחברות מוחזקות
327	324	327	בנינים וציוד
1,015	* 635	1,617	נכסים אחרים
<u>31,622</u>	<u>29,727</u>	<u>30,968</u>	סך כל הנכסים
			התחייבויות והון
26,713	* 25,618	25,777	פקדונות הציבור
516	194	359	פקדונות מבנקים
2	10	1	פקדונות הממשלה
1,295	1,170	1,231	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
1,510	* 1,225	1,991	התחייבויות אחרות
30,036	28,217	29,359	סך כל ההתחייבויות
1,586	1,510	1,609	הון עצמי
<u>31,622</u>	<u>29,727</u>	<u>30,968</u>	סך כל ההתחייבויות והון

* סווג מחדש.

ז. אבלס יושב ראש הדירקטוריון

ח. פרייליכמן מנהל כללי ראשי

נ. אברהמוב ביטן חשבונאית ראשית

תאריך אישור הדוחות הכספיים לפרסום: 28 במאי 2008

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות רווח והפסד מאוחדים

סכומים מדווחים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שנתיימו ביום 31 במרס	
	2007 (מבוקר)	2008 (לא מבוקר)
613	150	141
80	20	10
533	130	131
236	59	60
30	18	1
17	3	4
283	80	65
344	95	94
95	22	24
160	42	38
599	159	156
217	51	40
93	29	16
124	22	24
(1)	2	-
123	24	24
3	5	-
126	29	24
2.08	0.40	0.40
0.06	0.09	-
2.14	0.49	0.40
58,872	58,872	58,872
2.08	0.40	0.40
0.06	0.09	-
2.14	0.49	0.40
58,872	58,872	58,872

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
הפרשה לחובות מסופקים

רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים

הכנסות תפעוליות ואחרות

עמלות תפעוליות

רווח מהשקעות במניות, נטו

הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות

הוצאות תפעוליות ואחרות

משכורות והוצאות נלוות

פחת ואחזקת בנינים וציוד

הוצאות אחרות

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

רווח מפעולות רגילות לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים

חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים), נטו מפעולות רגילות
של חברות מוחזקות

רווח נקי מפעולות רגילות

רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים

רווח נקי

רווח למניה רגילה (ש"ח)

רווח בסיסי :

רווח נקי מפעולות רגילות

רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים

סך הכל

מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.ג.
לצורך החישוב הנ"ל (אלפי ש"ח)

רווח מדולל :

רווח נקי מפעולות רגילות

רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים

סך הכל

מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.ג.
לצורך החישוב הנ"ל (אלפי ש"ח)

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח על השינויים בהון העצמי
 סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שנתיים ביום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)

הון מניות	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	עודפים	סך הכל הון עצמי
במיליוני ש"ח				
803	17	27	739	1,586
-	-	-	24	24
-	-	**	-	**
-	(27)	-	-	(27)
-	25	-	-	25
-	1	-	-	1
803	16	27	763	1,609

יתרה לתחילת התקופה (מבוקר)
 רווח נקי לתקופה
 הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
 התאמות בגין הצגת ני"ע
 זמינים למכירה לפי שווי הוגן
 התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה
 שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
 השפעת המס המתייחס
 יתרה לסוף תקופה

לשלושה חודשים שנתיים ביום 31 במרס 2007 (לא מבוקר)

הון מניות	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	עודפים	דיבידנד שהוצע לאחר תאריך המאזן	סך הכל הון עצמי
במיליוני ש"ח					
803	31	25	613	100	1,572
-	-	-	29	-	29
-	-	**	-	(100)	(100)
-	(1)	-	-	-	(1)
-	13	-	-	-	13
-	(3)	-	-	-	(3)
803	40	25	642	-	1,510

יתרה לתחילת התקופה (מבוקר)
 רווח נקי לתקופה
 דיבידנד ששולם
 הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
 התאמות בגין הצגת ני"ע
 זמינים למכירה לפי שווי הוגן
 התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה
 שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
 השפעת המס המתייחס
 יתרה לסוף תקופה

לשנה שנתייה ביום 31 בדצמבר 2007 (מבוקר)

הון מניות	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	עודפים	דיבידנד שהוצע לאחר תאריך המאזן	סך הכל הון עצמי
במיליוני ש"ח					
803	31	25	613	100	1,572
-	-	-	126	-	126
-	-	-	-	(100)	(100)
-	-	2	-	-	2
-	(73)	-	-	-	(73)
-	47	-	-	-	47
-	12	-	-	-	12
803	17	27	739	-	1,586

יתרה לתחילת שנה
 רווח נקי לתקופה
 דיבידנד ששולם
 הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
 התאמות בגין הצגת ני"ע
 זמינים למכירה לפי שווי הוגן
 התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה
 שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
 השפעת המס המתייחס
 יתרה לסוף שנה

* סווג מחדש.
 ** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 במרס 2008

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

(א) כללי

תמצית הדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2008 ולתקופה של שלושה חודשים שנסתיימה באותו תאריך נערכה בהתאם לכללים החשבונאיים המקובלים, המיושמים לצורך עריכת דוחות ביניים. עיקרי המדיניות החשבונאית יושמו בדוחות ביניים אלו באופן עקבי לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007. יש לעיין בדוחות ביניים אלו בהקשר לדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2007 ולבאורים אשר נלווים אליהם.

(ב) גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. תקן חשבונאות מספר 23, הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה

בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23, "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה" (להלן – "התקן"). התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו – 1996, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה בה ימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שנזקקה בעסקה ייזקף להון העצמי. הפרש בחובה מהווה במהותו דיבידנד ולכן מקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן יוצג בסעיף נפרד בהון העצמי שייקרא "קרן הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה".

התקן דן בשלוש סוגיות הנוגעות לעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה, כדלקמן: העברת נכס לישות מבעל השליטה, או לחילופין, העברת נכס מהישות לבעל השליטה, נטילת התחייבות של הישות כלפי צד שלישי, במלואה או חלקה, על ידי בעל השליטה, שיפוי הישות על ידי בעל השליטה בה בין הוצאה, וויתור בעל השליטה לישות על חוב שמגיע לו מהישות, במלואו או בחלקו; והלוואות שניתנו לבעל השליטה או הלוואות שהתקבלו מבעל השליטה. כמו כן, קובע התקן את הגילוי שיש לתת בדוחות הכספיים בנוגע לעסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה במהלך התקופה.

התקן יחול על עסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה שיבוצעו לאחר 1 בינואר 2007 וכן על הלוואה שניתנה או שהתקבלה מבעל השליטה לפני מועד תחילת תקן זה החל ממועד תחילתו.

לאחרונה הופץ מכתב של המפקח על הבנקים בו צויין כי נערכת בחינה מחודשת של הכללים שיחולו על תאגידים בנקאיים לגבי הטיפול בעסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה.

לתאריך פרסום הדוחות טרם פורסמו הוראות המפקח על הבנקים בנוגע לאופן אימוץ כללים ספציפיים בנושא ובנוגע לאופן יישומם לראשונה.

2. תקן חשבונאות מספר 13 (מתוקן), השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ

בחודש מאי 2007 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 13 (המתוקן), "השפעת השינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ" (להלן – "התקן"). העוסק בקביעת מטבע הפעילות של ישות או של פעילויות חוץ של ישות, בתרגום עסקאות במטבע חוץ, בתרגום

(ב) גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

2. תקן חשבונאות מספר 13 (מתקון), השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ (המשך)

דוחות כספיים של פעילות חוץ וכן בתרגום דוחות כספיים ממטבע הפעילות למטבע ההצגה. התקן חל על דוחות כספיים לתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2008 או לאחר מכן.

בהתאם לתקן, המונח "מטבע הדיווח" הוחלף בשני מונחים: "מטבע הפעילות" ו"מטבע ההצגה". "מטבע הפעילות" הוגדר כמטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית בה פועלת החברה ואת עסקאותיה. בעת הכנת דוחות כספיים כל ישות – בין אם ישות העומדת בפני עצמה, ישות עם פעילויות חוץ (כמו חברת אם) או פעילות חוץ (כמו חברת בת או סניף) יקבעו את מטבע הפעילות שלה לפי הקריטריונים שנקבעו לזיהוי מטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת הישות. "מטבע ההצגה" הוגדר כמטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

בהתאם לתקן עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבע הפעילות של הבנק לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ בתאריך הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. הפרשי שער הנובעים מתרגום מחדש מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום מחדש של מכשירים מסוימים, אשר מוכרים – ישירות בהון העצמי.

הוראות התקן ייושמו למפרע בדרך של הצגה מחדש של נתוני ההשוואה המתייחסים לתקופות קודמות.

לתאריך פרסום הדוחות טרם פורסמו הוראות המפקח על הבנקים בנוגע לאופן אימוץ התקן על ידי תאגידים בנקאיים, אם בכלל.

3. תקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" -

בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את התקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן – "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בהתייחס לאופן יישום התקן על ידי תאגידים בנקאיים, המפקח על הבנקים הודיע לתאגידים הבנקאיים, כי:

- בכונתו לקבוע באופן שוטף הוראות ליישום תקנים ישראליים שמפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, המבוססים על תקני ה-IFRS, שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי.
- במחצית השנייה של שנת 2009 יפרסם החלטתו לגבי מועד היישום של תקני IFRS הנוגעים לליבת העסק הבנקאי זאת כאשר הוא מביא בחשבון את תוצאות תהליך האימוץ של תקנים אלו בישראל מחד, ואת התקדמות תהליך ההתכנסות (convergence) בין תקני הדיווח ה- IFRS לבין התקנים האמריקאיים, מאידך.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ב) גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

3. תקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (המשך) -

- לפיכך, בהתייחס לליבת העסק הבנקאי – דוחות כספיים של תאגיד בנקאי הערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ימשיכו להיות ערוכים לפי התקנים האמריקאיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור.

4. חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" -

ביום 31 בדצמבר 2007 פורסם חוזר המפקח על הבנקים בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן – "החוזר" או "ההוראה"). חוזר זה מבוסס, בין היתר על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רגולטוריות מתייחסות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב. העקרונות המנחים שבבסיס החוזר, מהווים שינוי מהותי ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סוג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

על פי החוזר נדרש התאגיד הבנקאי לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה מתאימה (appropriate) כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים (estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף לאמור לעיל, על פי החוזר נדרש לקיים, כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות.

ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי תוערך, באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו כן, נקבעו הנחיות לזיהוי חובות והוראות בנוגע לאופן מדידת ההפרשה תחת כל אחד מהמסלולים.

בנוסף לכך, נקבע בחוזר כי יש למחוק חשבונאית כל חוב המוערך על בסיס פרטני שנחשב אינו בר גביה (uncollectible) ובעל ערך נמוך כדי כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת או חוב בגינו מנהל התאגיד הבנקאי מאמצי גביה ארוכי טווח. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת פיגור שלהם והכל כוללות בהיותם של החובות המובטחים על ידי דירת מגורים, למעט הלוואות לדיור בגין נערכת הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור, חובות שמובטחים בביטחון שאינו דירת מגורים, חובות שאינם מובטחים, חובות של לווים בפשיטת רגל וחובות שנצרו במרמה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ב) גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

4. חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (המשך) -

הוראה זו תיושם בדוחות הכספיים של תאגידי בנקאיים, החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 (להלן - "מועד היישום לראשונה") ואילך. ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. לחילופין במועד היישום לראשונה תאגידי בנקאיים יידרשו, בין היתר:

- למחוק חשבונאית כל חוב אשר במועד זה עומד בתנאים למחיקה חשבונאית.
- לסווג בסיווג של השגחה מיוחדת, נחות, או פגום, כל חוב אשר עומד בתנאים לסיווג כאמור.
- לבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו ולא שולמו בגין כל חוב אשר במועד זה עומד בתנאים המתייחסים וכן לבחון את הצורך בהתאמת יתרת מסים שוטפים ומסים נדחים לקבל ולשלם.

התאמות של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2010 לדרישות הוראה זו, לרבות דרישות קביעת ההפרשה ודרישות תיעוד יכלולו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.

לעניין זה הובהר כי למרות ההגדרה לפיה חוב בעייתי שאורגן מחדש הינו חוב פגום, תאגיד בנקאי אינו נדרש לסווג כפגום חוב, אשר אורגן מחדש לפני יום 1 בינואר 2007, כל עוד שהחוב אינו פגום בהתבסס על התנאים שנקבעו בהסכם הארגון מחדש.

בהוראה קיימת החמרה בדרישות התיעוד ודרישות להערכה וביצוע ההפרשה להפסדי אשראי הצפויים בגין חובות בסיווגים שונים (מאלו הקבועים כיום בהוראת הדיווח לציבור ובהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, בדבר טיפול בחובות בעייתיים), ובגין חשיפות האשראי החוץ מאזניות צפויות להשפיע לרעה באופן מהותי על תוצאות המדווחות של התאגידי הבנקאיים ועל מצבם הכספי. בפרט, כתוצאה מיישום ההוראה צפוי כי היקף החובות הבעייתיים יגדל, יגדלו יתרות ההפרשה לחובות מסופקים בגין חובות הבנקים ובגין החשיפות החוץ מאזניות הקיימות אצלם, היקף החובות המדווחים בתיק האשראי צפוי לקטון בשל מחיקות חשבונאיות אשר לא כרוכות בויתור משפטי ובשל מחיקות הריבית שנצברה ולא שולמה בגין החובות הפגומים, וכן צפוי קיטון ביתרת העודפים למועד היישום לראשונה בגין התאמת יתרות ההפרשה הנדרשות לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים המוערכים על פי ההוראה ובגין ביטול הכנסות ריבית כאמור.

הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את השלכות יישומה על תוצאות פעולותיו. מערכות המדידה הקיימות בבנק נבנו על בסיס הנחות והגדרות שונות מאילו שבהוראה, ולכן אין הן יכולות לספק מידע רלוונטי לצרכי אומדן ההשפעות של יישום ההנחיות החדשות על הדוחות הכספיים של הבנק, ובכלל זה על היקף החובות הבעייתיים, על ההפרשות לחובות מסופקים ועל הרווח מפעילות מימון. לכן, לא ניתן לאמוד בשלב זה, כמותית, את השלכות יישום ההוראה על הבנק.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ב) גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

4. חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (המשך) -

אולם כבר כעת ברור כי יישום ההוראה יגדיל את היקף החובות אשר בגינם לא יירשמו הכנסות ריבית באופן שוטף, אלא רק על בסיס גביה בפועל, וזאת כתוצאה מהגדרתם כחובות פגומים. זאת, בין היתר, בגין חובות המוגדרים כיום כחובות מסופקים בחלקם ונושאים הכנסה, ובגין חובות המוגדרים כיום כחוב בפיגור זמני.

יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכות תשתית מיחשובית על מנת להבטיח תהליך של הערכה וביצוע של הפרשה להפסדי אשראי וחישוב וביצוע הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי באופן נאות. הבנק נסמך על המערכות הממוכנות של בנק לאומי ועוקב, באופן הדוק, אחר השינויים המבוצעים במערכות המיכוניות לביצוע תהליכי העבודה הנדרשים. כמו כן, בוחן הבנק את השינויים הנדרשים במערכות העצמאיות או לחילופין יצירת קבצי מידע ממערכות אלה, שיועברו למערכות בנק לאומי, לצורך חישוב ההפרשה הספציפית וההפרשה הקבוצתית, כנדרש בהוראה.

במסגרת הערכות הבנק ליישום ההוראה בוצעו בבנק המהלכים הבאים:

- נערכה סקירת ההוראה בפני הדירקטוריון והנהלת הבנק.
- הוקמה ועדת היגוי בראשות ראש אגף עסקים והוקם צוות מקצועי המורכב מנציגי אגף עסקים, אגף חשבונאי ראשי ואגף משאבים ללווי הנושא, יישומו והטמעתו.
- היחידה המטפלת ביישום ההוראה בבנק תוגברה ברואה חשבון נוסף.
- נערך מסמך ראשוני המעדכן את המתודולוגיה לחישוב הפרשה בהתאם להוראה.

להלן לוחות הזמנים לפעילויות אותן צפוי לנקוט הבנק עד ליישום ההוראה:

- המתודולוגיה לחישוב הפרשה להפסדי אשראי תעודכן עד לסוף רבעון שלישי של שנת 2008.
- המערכות המיכוניות יבחנו על ידי המשתמשים הרלוונטיים עד לסוף רבעון שני של שנת 2009.
- סקירת ההוראה בפני מנהלי הסניפים ומנהלי המחלקות העסקיות תבוצע עד לסוף רבעון שלישי של שנת 2009.
- הדרכה מקיפה על ההוראה והכלים המיכוניים תבוצע עד לסוף רבעון שלישי של שנת 2009.
- עריכת נוהל חדש בנושא טיפול בחובות בעייתיים תבוצע עד לסוף רבעון שלישי של שנת 2009.
- הדירקטוריון ידווח על עמידה ביעדים עד לכניסת ההוראה לתוקף.

לצורך הקמת המודל הסטטיסטי לחישוב ההפרשה הספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי, נמצא הבנק בשלב מתקדם של בחינת חלופות לאימוץ מודל ומערכת ממוכנת התומכת במודל

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ב) גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

4. חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (המשך) -

שייבחר. למרות ההסתמכות על מערכות ממוכנות של בנק לאומי, בוחן הבנק אפשרות להתקשרות עם ספק חיצוני, בפרט לצורך יישום ההוראה לגבי אשראי המועמד במערכות העצמאיות של הבנק.

הבנק מתכוון לנצל את הדחייה בכניסה לתוקף של ההוראה לבחינה מקיפה יותר של המערכות המפותחות לצורך יישומה, להתארגנות מבחינת נהלי עבודה והדרכות וביצוע בקרה נאותה על עמידה ביעדים שנקבעו, תוך מתן זמן נאות לתיקון ליקויים במידה ויהיו.

באור 2 - התחייבויות תלויות

(א) נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות ועומדות תביעות משפטיות כמפורט בבאור 17(ג)(13) לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2007. לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא תדחינה או תבוטלנה, קיימות הפרשות מתאימות למרות שהתביעות הנ"ל מוכחות על ידו. לא נעשו הפרשות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים סיכוייהן קלושים. סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות תלויות שאפשרות התממשותן אינה קלושה הינו כ- 18 מיליון ש"ח.

(ב) **תביעות נגד כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן: "החברה")**

1. ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בת"א כתב תביעה נגד כרמל-אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (לשעבר בנק כרמל) (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ- 500 מיליון ש"ח. כמו כן, נתבקשו סעדים הצהרתיים שונים כנגד הנתבעים והוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. בכתב התביעה נטען, בין היתר, כי הבנקים גבו מהלווים ומהערבים שלא כדין עמלות בגין ביטוח חיי לווים ונכסים המשועבדים לבנק וכי הם זכאים להשבת סכומי עמלות אלה. החברה וכן יתר הנתבעים הגישו בקשות לסילוק הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית על הסף. הבקשה טרם נדונה לגופה.

במהלך דיון מוקדם שנתקיים בבית המשפט המחוזי הוחלט לעכב את הדיון בתיק עד להכרעה סופית בגורלה של בקשה אחרת לאישור תובענה כתובענה ייצוגית המתבררת בבית המשפט העליון בעניין דומה ואשר החברה אינה צד לה (להלן: "הבקשה האחרת"). הכרעה בבקשה האחרת טרם ניתנה.

כמו כן, הוחלט "להקפיא" את ההליכים בתיק התביעה עד להחלטה עקרונית שתתקבל בבית המשפט

באור 2 - התחייבויות תלויות (המשך)

(ב) תביעות נגד כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן: "החברה") (המשך)

העליין בסוגית תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד – 1984. החלטה עקרונית בסוגיה הנ"ל ניתנה על-ידי בית המשפט העליון ולפיה תקנה 29 אינה מאפשרת הגשת תובענות ייצוגיות. יצוין, כי התובעים מבקשים לאשר התביעה כתובענה ייצוגית גם מכוח חוקים אחרים. בעקבות החלטה זו הסכימו התובעים למחוק מן התביעה את כל העילות הנסמכות על תקנה 29 אך שמרו לעצמם את הזכות להגיש בקשה מתאימה אם יחול שינוי בדין בעניין זה. מאז נחקק חוק תובענות ייצוגיות הקובע הסדרים להגשתן של תובענות ייצוגיות. לגבי ההליכים בתביעה הנסמכים על עילות אחרות, ההשגיה בעינה עומדת עד לקבלת הכרעה בבקשה האחרת, המתבררת כאמור בבית המשפט העליון. בנוסף לאמור לעיל, לפי חוות דעת יועציה המשפטיים של החברה, עילות מסוימות של התובעים, שהם לווים של החברה התיישנו, גודל הקבוצה שהתובעים מבקשים לייצג בתביעה הייצוגית איננו ניתן להערכה ולאומדן, הסעד המבוקש בתביעה הייצוגית ובכללו אופן חישוב הנזק איננו ברור ואיננו ניתן להגדרה, לרבות השאלה איזה חלק מן הסכום מיוחס לחברה. היועצים המשפטיים סבורים, כי בנסיבות אלה, מתחם חוסר הוודאות הכרוך בהליך, הן עובדתית והן משפטית, הוא רחב במידה כזו שלא ניתן לתת הערכת סיכון בגין התביעה. הואיל והתובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר ואף טרם נדונה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, אין בידי הנהלת החברה והבנק, בהסתמך על חוות הדעת של יועציה המשפטיים, להעריך בשלב זה את תוצאות התובענה.

2. ביום 6 ביולי 2003 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל – אביב יפו תובענה ובקשה להכרה בתובענה כתובענה ייצוגית על ידי שלושה תובעים כנגד החברה וכנגד שלושה בנקים אחרים למשכנתאות ומנהל המכס ומס בולים, משרד האוצר, בסכום כולל של 300 מיליון ש"ח בנושא גביית סכומי ביול בגין הלוואות. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2008 הבקשה לאישור תביעה כייצוגית נמחקה והתובענה נדחתה.

(ג) בחודש דצמבר 2007 הוגשה לבנק דרישת תשלום בסך כולל של 10 מיליון דולר ארה"ב, בקשר עם פעילות בתחום שוק ההון של מיופה כח בחשבון. נוכח העדר הפירוט בדרישה, והשלב המקדמי בו מצויה בדיקתה לא ניתן עדיין, לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, להעריך את סיכויי התממשות החשיפה לסיכון בגין דרישה זו.

באור 3 - תזכיר חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון) התשס"ח - 2007

(א) ביום 26 בפברואר 2008 עבר בכנסת חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20) (הגבלת תקופת התחולה), התשס"ח – 2008 (להלן – "התיקון"). בהתאם לתיקון, תחולתו של חוק התיאומים תסתיים בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס.

באור 3 - תזכיר חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון) התשס"ח – 2007 (המשך)

בהתאם לתיקון, בשנת המס 2008 ואילך לא חושבה עוד התאמה של ההכנסות לצרכי מס לבסיס מדידה ריאלי. כמו כן, הופסקה ההצמדה למדד של סכומי הפחת על נכסים קבועים ושל סכומי הפסדים מועברים לצרכי מס, באופן שסכומים אלה יתואמו עד למדד של סוף שנת המס 2007, והצמדתם למדד תיפסק ממועד זה ואילך.

השפעת התיקון על תוצאות פעילות הבנק הינה באופן שכל שיעור אינפלציה חיובי של 1% צפוי להקטין את הרווח הנקי בהיקף של כ- 5 מיליון ש"ח (לפי אחוז המס ובסיס ההון לשנת 2007). הבנק מיישם את התיקון החל מהרבעון הראשון של שנת 2008.

(ב) כמו כן, במסגרת התיקון האמור תוקנו הגדרות "רווח" ו-"שכר" בחוק מע"מ. על פי ההגדרות החדשות מס רווח יחושב לאחר ניכוי מס שכר והגדרת שכר לצורך חישוב מס שכר תכלול גם את תשלום חלק המעביד בגין דמי ביטוח לאומי. השפעת תיקון ההגדרות הנ"ל על תוצאות הבנק לרבעון הראשון של שנת 2008 הינה גידול ברווח הנקי (לאחר השפעת המס) בסך של כ-0.6 מיליון ש"ח.

באור 4 – ביקורת מע"מ

במסגרת ביקורת שעורכת רשות המיסים (מחלקת ביקורת מע"מ) בחברה בת של הבנק - אגוד מערכות בע"מ (חברה פרטית העוסקת במתן שירותים בתחום המחשוב לבנק), מתנהלת חקירה בהקשר לפעילותה של החברה כעוסק לצרכי מע"מ. בשלב זה לא הוצאו לחברה דרישות כלשהן. בשלב מקדמי בו מצוי ההליך, לא ניתן, להערכת ההנהלה, בהתבסס על יועציה המשפטיים של החברה, להעריך את השלכותיו, אם בכלל.

באור 5 – חקיקה בנושא עמלות – חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 12), התשס"ז-2007

ביום 5 ביולי 2007 פורסם התיקון לחוק, המסדיר את הפיקוח על עמלות הבנקים. התיקון לחוק חל הן על לקוחות יחידים והן על עסקים לפי מחזור כספי שיקבע נגיד בנק ישראל (להלן: "הנגיד").

במסגרת התיקון לחוק מוענקות לבנק ישראל שלוש סמכויות עיקריות, כדלקמן: פיקוח על גובה תעריפי העמלות, ביטול עמלות שנמצאו כמיותרות ופרסום השוואה תקופתית של גובה העמלות בבנקים השונים. יישום החוק מתחלק לשלושה שלבים - בשלב הראשון יהיה הנגיד רשאי לקבוע רשימה של שירותים בנקאיים שרק בגינם יוכלו הבנקים לגבות עמלה. בשלב השני, הנגיד יהיה רשאי להכריז על שירותים שימצא לנכון כברי-פיקוח, בהתאם לשיקוליו ולתנאי השוק. בשלב השלישי יהיה הנגיד רשאי להגביל את המחיר של כל עמלה שימצא לנכון או לאסור את גבייתה.

בתיקון זה שולבו חלק מהמלצות דוח ועדת חקירה מטעם ועדת הכלכלה של כנסת ישראל, שפורסמו ביום 19 ביוני 2007. כמו כן, בהתאם לתיקון פורסמו ביום 8 בינואר 2008 כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), התשס"ח-2008, אשר מיישמים את השלב הראשון לתיקון לחוק וקובעים את תעריפון העמלות המלא והמצומצם שגיבש המפקח על הבנקים וזאת החל מיום 1 ביולי 2008.

**באור 5 – חקיקה בנושא עמלות – חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 12), התשס"ז-2007
(המשך)**

במסגרת התעריפונים החדשים צומצמו עמלות רבות, הן באמצעות ביטול חלק מהן והן באמצעות איחוד עמלות הנגבות עבור שירותים הדומים במהותם ובעלותם.
הבנק נערך ליישום הכללים שפורסמו. להערכת הבנק בהתבסס על אומדן שנערך, חקיקה זו צפויה להקטין את הכנסות הבנק במחצית השנייה של שנת 2008 בסך משוער של כ- 8 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס).

רווח מאוחד מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שנתיים	
ביום 31 במרס (לא מבוקר)	
2007	2008
במיליוני ש"ח	

		א. בגין נכסים
		מאשראי לציבור
		מאשראי לממשלה
		מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
		מפקדונות בבנקים
		מניירות ערך שנשאלו
		מאגרות חוב
		ב. בגין התחייבויות
		על פקדונות הציבור
		על פקדונות הממשלה
		על פקדונות מבנק ישראל
		על פקדונות מבנקים
		על כתבי התחייבות נידחים ותעודות פקדון
		ג. בגין מכשירים נגזרים
		הכנסות נטו, בגין מכשירים נגזרים ALM (1)
		ד. אחר
		עמלות מעסקי מימון
		רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה, נטו
		רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי
		הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו
		הכנסות מימון אחרות (2)
		סך כל הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
		מזה: הפרשי שער, נטו
		(1) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
		(2) מזה: הכנסות בגין ריבית מחובות בעייתיים
		* סווג מחדש.
		** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

5	4
---	---

הפרשה לחובות מסופקים (מאוחד)

סכומים מדווחים

א. הפרשה לחובות מסופקים

לשלושה חודשים שנתיימו ביום 31 במרס (לא מבוקר)								
2007				2008				
הפרשה ספציפית		הפרשה ספציפית		הפרשה ספציפית		הפרשה ספציפית		
הפרשה	לפי עומק	לפי עומק	לפי עומק	הפרשה	לפי עומק	לפי עומק	לפי עומק	
נוספת (3)	אחרות (2)	אחרות (2)	הפיגור (1)	נוספת (3)	אחרות (2)	אחרות (2)	הפיגור (1)	
סך הכל	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	סך הכל	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
934	70	836	28	970	67	878	25	יתרת ההפרשה לתחילת התקופה
26	-	24	2	17	-	14	3	הפרשות במהלך התקופה
(6)	(1)	(2)	(3)	(7)	(1)	(3)	(3)	הקטנת הפרשות
20	(1)	22	(1)	10	(1)	11	-	סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
(17)	-	(17)	-	(19)	-	(19)	-	בניכוי -/ מחיקות נטו (4)
937	69	841	* 27	961	66	870	* 25	יתרת הפרשה לסוף תקופה

(1) בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.

(2) לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים, לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.

(3) כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.

(4) בניכוי גביית חובות שנמחקו השנה.

* כולל יתרת הפרשה ספציפית מעבר למתחייב לפי עומק הפיגור ליום 31 במרס 2008 בסך 3 מיליון ש"ח (31 במרס 2007 - 3 מיליון ש"ח).

ב. פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור

ליום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)					
חובות בעייתיים לדיור					
אשראי	יתרת חוב מאזנית	יתרה בפיגור **	הפרשה ספציפית		סך הכל
			לפי עומק הפיגור	אחרת	
במיליוני ש"ח					
2,852	30	22	25	-	25
411	4	3	-	2	2
188	23	17	-	4	4
3,451	57	42	25	6	31

ליום 31 במרס 2007 (לא מבוקר)					
חובות בעייתיים לדיור					
אשראי	יתרת חוב מאזנית	יתרה בפיגור **	הפרשה ספציפית		סך הכל
			לפי עומק הפיגור	אחרת	
במיליוני ש"ח					
2,523	34	25	27	-	27
203	5	3	-	2	2
188	23	29	-	7	7
2,914	62	57	27	9	36

הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את

ההפרשה לפי עומק הפיגור

הלוואות "גדולות" *

הלוואות אחרות

סך הכל

הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את

ההפרשה לפי עומק הפיגור

הלוואות "גדולות" *

הלוואות אחרות

סך הכל

* הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 808 אלפי ש"ח (31 במרס 2007 - 779 אלפי ש"ח).

** כולל ריבית על סכום הפיגור.

דוח על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (מאוחד)

סכומים מדווחים

ליום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)							
סך הכל	פריטים לא כספיים	מטבע חוץ (1)			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד	
							במיליוני ש"ח
4,915	-	85	776	2,992	134	928	נכסים
6,253	258	1	101	192	709	4,992	מזומנים ופקדונות בבנקים
17,840	63	591	365	3,062	3,302	10,457	ניירות ערך
16	16	-	-	-	-	-	אשראי לציבור (2)
327	327	-	-	-	-	-	השקעות בחברות מוחזקות
1,617	135	471	94	397	28	492	בנינים וציוד
30,968	799	1,148	1,336	6,643	4,173	16,869	נכסים אחרים
							סך כל הנכסים
25,777	91	858	1,532	5,308	2,914	15,074	התחייבויות
359	-	7	45	107	21	179	פקדונות הציבור
1	-	-	-	-	1	-	פקדונות מבנקים
1,231	-	-	-	-	881	350	פקדונות הממשלה
1,991	172	469	85	417	102	746	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
29,359	263	1,334	1,662	5,832	3,919	16,349	התחייבויות אחרות
							סך כל ההתחייבויות
1,609	536	(186)	(326)	811	254	520	הפרש
		193	148	(873)	(149)	681	מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
		-	215	69	-	(284)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
		-	(38)	7	-	31	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
		7	(1)	14	105	948	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
							סה"כ כללי
		-	200	146	-	(346)	אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוון)
		-	(41)	14	-	27	אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהוון)

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים נוכחה באופן יחסי מבסיסי הצמדה השונים בסעיף זה.

דוח על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (מאוחד)

סכומים מדווחים

ליום 31 במרס 2007 (לא מבוקר)							
סך הכל	פריטים לא כספיים	מטבע חוץ (1)			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד	
							במיליוני ש"ח
							נכסים
3,556	-	90	543	1,969	141	813	מזומנים ופקדונות בבנקים
7,061	226	4	100	160	549	* 6,022	ניירות ערך
39	-	-	-	-	-	39	ניירות ערך שנשאלו
18,089	532	720	470	3,529	3,845	* 8,993	אשראי לציבור (2)
23	23	-	-	-	-	-	השקעות בחברות מוחזקות
324	324	-	-	-	-	-	בנינים וציוד
635	* 124	* 85	* 43	* 118	9	* 256	נכסים אחרים
<u>29,727</u>	<u>1,229</u>	<u>899</u>	<u>1,156</u>	<u>5,776</u>	<u>4,544</u>	<u>16,123</u>	סך כל הנכסים
							התחייבויות
25,618	* 570	563	1,327	5,816	3,176	* 14,166	פקדונות הציבור
194	-	10	16	45	19	104	פקדונות מבנקים
10	-	-	-	-	3	7	פקדונות הממשלה
1,170	-	-	-	-	812	358	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
1,225	49	* 81	* 40	* 108	137	* 810	התחייבויות אחרות
<u>28,217</u>	<u>619</u>	<u>654</u>	<u>1,383</u>	<u>5,969</u>	<u>4,147</u>	<u>15,445</u>	סך כל ההתחייבויות
<u>1,510</u>	<u>610</u>	<u>245</u>	<u>(227)</u>	<u>(193)</u>	<u>397</u>	<u>678</u>	הפרש
							עסקאות אחרות:
		(241)	237	375	(18)	(353)	עסקאות עתידיות
		-	(20)	(86)	-	106	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
		-	13	(17)	-	4	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
		<u>4</u>	<u>3</u>	<u>79</u>	<u>379</u>	<u>435</u>	סה"כ כללי
		-	(17)	(96)	-	113	אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוון)
		-	93	(78)	-	(15)	אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהוון)

* סווג מחדש.

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים נוכחה באופן יחסי מבסיסי הצמדה השונים בסעיף זה.

דוח על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (מאוחד)

סכומים מדווחים

ליום 31 בדצמבר 2007 (מבוקר)							
סך הכל	פריטים לא כספיים	מטבע חוץ (1)			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד	
							במיליוני ש"ח
							נכסים
4,710	-	322	1,235	2,638	137	378	מזומנים ופקדונות בבנקים
8,051	267	1	100	89	966	6,628	ניירות ערך
17,503	71	547	302	3,271	3,505	9,807	אשראי לציבור (2)
16	16	-	-	-	-	-	השקעות בחברות מוחזקות
327	327	-	-	-	-	-	בנינים וציוד
1,015	136	228	48	215	-	388	נכסים אחרים
<u>31,622</u>	<u>817</u>	<u>1,098</u>	<u>1,685</u>	<u>6,213</u>	<u>4,608</u>	<u>17,201</u>	סך כל הנכסים
							התחייבויות
26,713	115	1,111	1,522	6,200	2,978	14,787	פקדונות הציבור
516	-	278	16	33	21	168	פקדונות מבנקים
2	-	-	-	-	2	-	פקדונות הממשלה
1,295	-	-	-	-	942	353	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
1,510	75	232	53	220	106	824	התחייבויות אחרות
<u>30,036</u>	<u>190</u>	<u>1,621</u>	<u>1,591</u>	<u>6,453</u>	<u>4,049</u>	<u>16,132</u>	סך כל ההתחייבויות
<u>1,586</u>	<u>627</u>	<u>(523)</u>	<u>94</u>	<u>(240)</u>	<u>559</u>	<u>1,069</u>	הפרש
							עסקאות אחרות:
		512	(233)	218	(284)	(213)	עסקאות עתידיות
		-	123	(14)	-	(109)	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
		-	(2)	34	-	(32)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
		<u>(11)</u>	<u>(18)</u>	<u>(2)</u>	<u>275</u>	<u>715</u>	סה"כ כללי
		-	168	31	-	(199)	אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוון)
		-	(22)	189	-	(167)	אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהוון)

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים נוכחה באופן יחסי מבסיסי ההצמדה השונים בסעיף זה.

מכשירים פיננסיים מגובי נכסים

סכומים מדווחים

הרכב במאוחד:**א. מכשירים פיננסיים מגובי נכסים בתיק הזמין למכירה:**

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS) - שפרעונם מתבסס על תזרים המזומנים מקבוצת נכסים ספציפית.

להלן מידע באשר לנתוני העלות המופחתת והשווי ההוגן של אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק הזמין למכירה:

31 במרס 2008 (לא מבוקר)				
שוי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת	הערך במאזן
	פסדים	רווחים		
במיליוני ש"ח				
117	(3)	4	116	117
29	(1)	-	30	29
<u>146</u>	<u>(4)</u>	<u>4</u>	<u>146</u>	<u>146</u>

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)

מגובה בפקדונות בבנקים (1)

אחרים (2)

סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

(1) אגרות חוב בדרוג AA/AA+ הכספים הושקעו בפקדונות בבנקים כמפורט להלן:

- סך 69 מיליון ש"ח הופקדו בבנק בישראל.

- סך 47 מיליון ש"ח הושקעו באגרות חוב לא סחירות של בנקים בחו"ל בתנאים זהים. אגרות חוב אלו הינם המקור התזרימי היחיד לפרעון ההתחייבויות.

מזה: (2)

- 20 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AA, לתאריך הדוח היה שווי השוק של האג"ח נמוך מהעלות המופחתת ב-1 מיליון ש"ח, המהווה כ-3.1% מהערך הנקוב.

- 7 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AAA. הנכסים המגבים הינם אג"ח דולריות של מדינת ישראל.

- 2 מיליון ש"ח - אג"ח בחלקו בדרוג A + ובחלקו לא מדורג.

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש:

31 במרס 2008 (לא מבוקר)			
פחות מ- 12 חודשים		12 חודשים ומעלה	
שוי הוגן	שטרם מומשו	שוי הוגן	שטרם מומשו
במיליוני ש"ח			
16	1	19	2
21	1	-	-
<u>37</u>	<u>2</u>	<u>19</u>	<u>2</u>

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)

מגובה בפקדונות בבנקים

אחרים

סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

להערכת הבנק, הפסדים אלו הינם בעלי אופי זמני ולכן ההפסדים שטרם מומשו נזקפו להון עצמי.

ברבעון הראשון של שנת 2008 נרשמה הפרשה לירידת ערך של אגרת חוב מגובה נכסים שאינה בעלת אופי זמני, בסך 0.3 מיליון ש"ח.

ב. חשיפת אשראי הנובעת ממבני איגוח

ליום 31 במרס 2008 לבנק מחוייבות לספק נזילות למבני איגוח שלא נוצלה בסך 50 מיליון ש"ח.

מחוייבות זו נובעת מהעמדת מסגרת אשראי ללקוח עסקי בבטחון של פעילות איגוח שביצע הלקוח. נכון ליום 31 במרס 2008 המסגרת טרם נוצלה.

מגזרי פעילות

האבחנה בין המגזרים משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות על המדיניות העסקית ולניתוח התוצאות העסקיות של הבנק. אפיון המגזרים מתבסס בעיקר על פי סוגי הלקוחות ותחומי פעילות הכלולים בכל מגזר ומגזר.

פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:

מגזר לקוחות פרטיים – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות בעלי עושר פיננסי. כמו כן מספק המגזר שירות ללקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 400,000 ש"ח.

מגזר לקוחות עסקיים – המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים אשר קבלת אשראי מהווה את תחום פעילותם העיקרי, מחברות גדולות במשק ועד לקוחות עסקיים בעלי אובליגו מעל 400,000 ש"ח.

מגזר יהלומים – המגזר כולל לקוחות הפועלים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי - כולל את פעילות הבנק על חשבון עצמו בתחום ניירות הערך, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול סיכוני השוק והנזילות, פעילות חדרי עסקות של הבנק ופעילות החברה המאוחדת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק.

אחרים והתאמות - המגזר כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכם באופן ספציפי למגזרים.

להלן הכללים העיקריים שישומו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

רווח מפעילות מימון – במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכלל בסעיף זה מרווח פיננסי על ההלוואות/פקדונות של הלקוחות. המרווח מחושב ככלל מעל מחיר מעבר המייצג את עלות המקורות בהתאם למשך חיים ממוצע ובהתייחס לאפיק ההצמדה הרלוונטי. כן כלולה בסעיף זה ריבית חסרת סיכון על ההון המשוקלל המחושב לצורך תשואה על ההון העצמי המיוחס למגזר. ההון העצמי מיוחס על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר.

הכנסות תפעוליות ואחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הפרשה לחובות מסופקים – הפרשה לחובות מסופקים נזקפת למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה הפרשה.

נספח ה' (המשך)

מגזרי פעילות (המשך)

הוצאות תפעוליות ואחרות – ההוצאות הישירות מיוחסות למגזר הספציפי, יתרת ההוצאות מיוחסות על סמך פרמטרים המבוססים על אומדנים שונים.

מיסים על ההכנסה – ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה על פי שיעור המס האפקטיבי, למעט במקרים מסוימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

יש לציין כי מודל הנתונים המשמש לצורכי הדיווח על תוצאות מגזרי פעילות של הבנק הינו בתהליך מתמשך של טיוב הנתונים, ובהתאם חל מעת לעת סיווג מחדש של התוצאות במידת האפשר. במהלך שנת 2007 החל פרויקט יישום מערכת מגזרי פעילות, אשר צפוי להסתיים ברבעון השני של שנת 2008. המערכת מאפשרת קליטת נתונים אוטומטית ממערכות המידע ומנתוני החשבות, תוך בקרת תהליכים וניתוח נתונים. תוצאות רבעון ראשון לשנה זו מבוססות חלקית על מערכת זו מהיבט קליטת הנתונים אוטומטית ממערכות המידע. מערכת זו תתמוך בהמשך טיוב הנתונים בעתיד. במקביל הבנק החל להיערך לקליטת מערכת בח"ן (בנקאי, חשבונאי, ניהולי) – מערכת של בנק לאומי הכוללת, בין השאר, את התאמת נתוני מערכות המידע לנתוני הספרים החל מרמת העסקה.

מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)

מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
לקוחות פרטיים	עסקי	יהלומים	ניהול פיננסי	שלא הוקצו והתאמות	סך הכל
51	70	11	9	-	141
-	3	-	(3)	-	-
30	26	4	5	-	65
-	-	-	-	-	-
81	99	15	11	-	206
2	5	3	-	-	10
3	17	3	1	-	24

במיליוני ש"ח

רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2007 (לא מבוקר)

מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
לקוחות פרטיים	עסקי	יהלומים	ניהול פיננסי	שלא הוקצו והתאמות	סך הכל
50*	64*	13*	23*	-*	150
-	6	-	(6)	-	-
30*	42*	4*	4	-*	80
-	-	-	-	-	-
80	112	17	21	-	230
2	2	16	-	-	20
1	21	(3)	5	-	24
3	22	(3)	6	1*	29

במיליוני ש"ח

רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות

רווח נקי (הפסד)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007 (מבוקר)

מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
לקוחות פרטיים	עסקי	יהלומים	ניהול פיננסי	שלא הוקצו והתאמות	סך הכל
206	262	52	93	-	613
-	15	-	(15)	-	-
130	125	17	11	-	283
-	(1)	-	1	-	-
336	401	69	90	-	896
15	15	50	-	-	80
21	78	(4)	28	-	123
23	79	(4)	29	(1)	126

במיליוני ש"ח

רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות

רווח נקי (הפסד)

* סווג מחדש.